

Biuletyn

informacyjny

6/2016

Pół roku Rządu

Realizacja Programu Działań MRiRW na lata 2015-2019 – część 2

Moim celem jest gruntowna reforma ARiMR

Rozmowa z Danielem Obajtkiem, Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa

Modernizacja gospodarstw rolnych

Ekspert wyjaśnia wątpliwości

Pamiętaj o znaczeniu roślin strączkowych

- Są one ważnym elementem rolnictwa konwencjonalnego i ekologicznego
- Pozwalają na wypełnienie warunku zazielenienia w ramach WPR
- Mogą być surowcem paszowym w żywieniu drobiu i trzody chlewnej
- To własne pasze w gospodarstwie

W numerze:

MRiRW

Obszar III. Rozwój obszarów wiejskich	3
3.1. Wspomaganie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich poprzez stworzenie efektywnej infrastruktury technicznej i społecznej	3
3.2. Zmniejszanie bezrobocia na wsi i wprowadzenie na rynek osób trwale zagrożonych marginalizacją	5
3.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz zagospodarowanie obszarów wiejskich jako atrakcyjnego miejsca do: życia, zamieszkania, spędzenia wolnego czasu, pracy i rekreacji	5
3.4. Aktywizacja mieszkańców na obszarach wiejskich w małych lokalnych środowiskach na obszarach gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i małych miasteczkach	8
3.5. Rozwój zasobów biopaliw i technologii ich przerobu, innowacyjnych form pozyskiwania energii	8
3.6. Rozwój zasobów i technologii wykorzystujących inne odnawialne źródła energii (OZE) na terenach wiejskich	10
3.7. Kształtowanie ustroju rolnego i gospodarki ziemią	11
Obszar IV. Polityka społeczna	12
4.1. Wsparcie dla budowy infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich	12
4.2. Zapewnienie odpowiedniego dostępu mieszkańców wsi do świadczeń opieki zdrowotnej	12
4.3. Uaktywnienie systemu opieki społecznej na obszarach wiejskich i powiązanie jej z przeciwdziałaniem tworzeniu stref ubóstwa oraz marginalizacji	13
4.4. Poprawa zabezpieczenia emerytalnego rolników i ich rodzin oraz doskonalenie systemu ubezpieczeń społecznych rolników	13
4.5. Wspieranie rozwiązań prawnych, finansowych, organizacyjnych, instytucjonalnych na rzecz tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej	13
4.6. Program wsparcia dla obszarów po byłych PGR	14
Obszar V. Instytucje, administracja, programowanie i finansowanie	15
5.1. Zapewnienie sprawnej administracji publicznej działającej na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich oraz optymalizacja kosztów jej funkcjonowania	15
5.2. Wsparcie dla sfery instytucjonalnej rynku rolno-spożywczego	17
5.3. Rozwój instytucji samorządowych i rolniczych działających na rzecz wsi	17
5.4. Wspieranie rozwoju instytucji finansowych działających na rzecz rolnictwa i wsi, w szczególności banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowych	19
5.5. Wsparcie dla systemu ubezpieczeń gospodarczych w rolnictwie	19
5.6. Konsolidacja systemu urzędowej kontroli produktów żywnościowych	19
5.7. Ocena funkcjonowania agencji płatniczych w Polsce i powołanie Agencji Rozwoju Obszarów Wiejskich	20
5.8. Usprawnienie systemu programowania polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich	20
5.9. Stabilne finansowanie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich	21
5.10. Programowanie rozwoju i opracowanie Paktu dla Obszarów Wiejskich	22
Obszar VI. Edukacja i wiedza na obszarach wiejskich	24
6.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich	24
6.2. Zwiększenie dostępności edukacji i wiedzy na poziomie średnim i wyższym dla mieszkańców obszarów wiejskich	26
6.3. Zwiększenie efektywności funkcjonowania i dostępności doradztwa rolniczego w systemie wiedzy rolniczej	26
6.4. Zwiększenie efektywności funkcjonowania instytutów badawczych z obszaru rolnictwa	28
6.5. Stworzenie systemu wdrażania wiedzy rolniczej oraz doskonalenia zawodowego i praktycznego w oparciu o szkoły rolnicze	29
6.6. Wprowadzenie mechanizmów Europejskiego Partnerstwa Innowacyjnego	29
Obszar VII. Gospodarka ziemią i nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa	30

ARiMR

Moim celem jest gruntowna reforma ARiMR	34
Rozmowa z Danielem Obajtkiem, Prezesem Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa	
Modernizacja gospodarstw rolnych	36
Ekspert wyjaśnia wątpliwości	
Premie dla młodych rolników	38
Ekspert wyjaśnia wątpliwości	
Rekompensaty dla rolników z woj. podlaskiego, którzy w 2016 roku zdecydowali się na rezygnację z chowu i hodowli trzody chlewnej	40

Zdaniem ministra

Krzysztof Jurgiel, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Kontynuujemy prezentację szczegółowej informacji o działaniach podejmowanych w ciągu I półrocza prac nowego Kierownictwa resortu.

Druga część sprawozdania obejmuje pozostałe trzy obszary tematyczne Programu Działań MRiRW na lata 2015-2019 – Rozwój obszarów wiejskich, Politykę społeczną oraz Edukację i wiedzę na obszarach wiejskich, jak również obszar dotyczący spraw związanych z gospodarką ziemią i nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Jestem przekonany, że przedstawiony w dwóch numerach Biuletynu półroczny bilans działań, prowadzonych w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, pokazuje dobitnie, jak wiele ważnych decyzji oraz zmian ustawowych wdrożyliśmy w tak krótkim czasie po to, aby polepszyć warunki produkcji rolnej oraz zabezpieczyć narodowy interes w kwestiach związanych z gospodarką ziemią.

Szczegółowe informacje znajdują się na następujących stronach Biuletynu. Chcę jednak zwrócić uwagę Państwa na niektóre z podejmowanych prac.

Nasz program wypracowany został w znacznej mierze w drodze rozmów z rolnikami, podczas licznych spotkań z mieszkańcami terenów wiejskich. W trakcie tych dyskusji przedstawiciele środowiska rolniczego sygnalizowali potrzebę sformalizowania prowadzenia dialogu społecznego na rzecz rozwiązywania problemów w branży rolno-spożywczej. Odpowiadając na ten po-

stulat 6 kwietnia 2016 r. wydałem Zarządzenie Nr 11, powołujące Radę Dialogu Społecznego w Rolnictwie jako organu pomocniczego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Będzie to platforma do prowadzenia dialogu pomiędzy ministrem a organizacjami działającymi w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wypracowywania wspólnych rozwiązań. Odbyło się już pierwsze, organizacyjne posiedzenie, w czasie którego utworzonych zostało 10 eksperckich zespołów zadaniowych.

Drugą sprawą, na którą chciałbym zwrócić uwagę, jest kwestia gospodarowania nieruchomościami rolnymi. 14 kwietnia 2016 r. Sejm RP uchwalił ustawę o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw. Weszła ona w życie 30 kwietnia 2016 r. Pomimo, że chroni ona przed spekulacjami na rynku nieruchomości rolnych, to uważam, że potrzebne jest kompleksowe uregulowanie zasad obrotu nieruchomościami rolnymi, jak również zagospodarowania tych nieruchomości. W mojej ocenie, w terminie około 2 lat przygotowany będzie projekt stosownej ustawy. Ponadto, wkrótce w ministerstwie zostaną podjęte prace nad opracowaniem rozwiązań prawnych, dotyczących dzierżawy rolniczej. Ze względu na specyfikę produkcji rolnej (cykliczność produkcji, zależność od pór roku, jakości gleby, uwarunkowań klimatycznych itp.), również treść stosunku dzierżawy nieruchomości rolnych wymaga szczególnego uregulowania. Musi nastąpić umocnienie pewności i trwałości pozycji prawnej dzierżawcy, jako producenta rolnego. Regulacje zawarte w Kodeksie cywilnym wydają się nie spełniać wymienionych postulatów.

Równoległe do tych długofalowych działań, prowadzona jest aktywna polityka międzynarodowa. Czeka nas przegląd Wspólnej Polityki Rolnej. Wielokrotnie sygnalizowałem konieczność jej uproszczenia. Podejmuję szereg rozmów w tej sprawie zarówno na forach unijnych, jak i w formule spotkań Grupy Wyszehradzkiej czy Trójkąta Weimarskiego. Wykorzystuję te okazje także do dyskusji o propozycjach rozwiązań trudnej sytuacji na rynkach wieprzowiny i mleka.

Do Komisji Europejskiej zgłosiłem wniosek o notyfikację pomocy dla producentów mleka.

O rezultatach tych poczynań będę informował na bieżąco.

OBSZAR III

ROZWÓJ OBSZARÓW WIEJSKICH

3.1. Wspomaganie rozwoju gospodarczego obszarów wiejskich poprzez stworzenie efektywnej infrastruktury technicznej i społecznej

■ Rozwój infrastruktury technicznej i społecznej ze środków PROW 2014-2020

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 został opracowany w taki sposób, aby uwzględnił sprawy rozwoju infrastruktury wsi. W tym celu w PROW 2014-2020 zaprojektowano działania *Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich* i *Leader*.

W ramach działania *Podstawowe usługi i odnowa miejscowości na obszarach wiejskich* realizowane są następujące typy operacji:

- Gospodarka wodno-ściekowa (budżet: 223 286 963 euro);
- Budowa lub modernizacja dróg lokalnych (budżet: 335 762 655 euro);
- Ochrona zabytków i budownictwa tradycyjnego;
- Inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne;
- Kształtowanie przestrzeni publicznej;
- Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane, przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów.

W MRiRW trwają prace nad opracowaniem mapy potrzeb obszarów wiejskich, dotyczących wyposażenia w infrastrukturę wodociągowo-kanalizacyjną. Przekazane dane dotyczące stanu obecnego, a także wymaganych do poniesienia nakładów, pozwolą opracować kierunki działań, które poprawią sytuację infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

Nabory wniosków na operacje typu budowa lub modernizacja dróg lokalnych, w ramach poddziałania, zostały uruchomione w listopadzie ubiegłego roku i przeprowadzone w piętnastu województwach. W województwie małopolskim nabory rozpoczęły się 4 maja br. **Na dzień 24 kwietnia br. wpłynęło do samorządów wojewódzkich 3941 wniosków z samorządów lokalnych.**

Trwają przygotowania do uruchomienia pomocy w ramach PROW 2014-2020 dla samorządów lokalnych na **zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej**. Został przygotowany projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje poddziałania „Wsparcie inwestycji związanych z tworzeniem, ulepszaniem lub rozbudową wszystkich rodzajów małej infrastruktury, w tym inwestycji w energię odnawialną”*.

wialną i w oszczędzanie energii". Projekt rozporządzenia jest po konsultacjach publicznych i uzgodnieniach międzyresortowych. **Planuje się, że samorządy wojewódzkie będą prowadziły nabory na to działanie od sierpnia br.**

Równolegle trwają przygotowania do uruchomienia wdrażania pomocy w ramach PROW 2014-2020 w zakresie **pomocy samorządom lokalnym na inwestycje w obiekty pełniące funkcje kulturalne lub kształtowanie przestrzeni publicznej**. Przygotowano projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie *szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie badań i inwestycji związanych z utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi, krajobrazu wiejskiego i miejsc o wysokiej wartości przyrodniczej, w tym dotyczące powiązanych aspektów społeczno-gospodarczych oraz środków w zakresie świadomości środowiskowej” oraz w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszanie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury”*. Trwają jego uzgodnienia. **Nabory na ten typ operacji zaplanowano na kwiecień 2017 r.**

W ramach działania Leader udzielane jest m.in. wsparcie na realizację operacji udostępniania zasobów przyrodniczych i turystycznych obszarów wiejskich

Wsparcie dla rozwoju infrastruktury technicznej i społecznej na obszarach wiejskich realizowane jest również w ramach **działania Leader**. Wsparcie udzielane jest przede wszystkim na realizację operacji w ramach *Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR)*, dotyczących: wzmocnienia kapitału społecznego, rozwoju przedsiębiorczości, dywersyfikacji źródeł dochodu, tworzenia i rozwoju inkubatorów przetwórstwa lokalnego, podnoszenia kompetencji osób z obszaru LSR, rozwoju produktów lokalnych, rozwoju rynków zbytu, zachowa-

nia dziedzictwa lokalnego, rozwoju ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej, technicznej, w tym z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych, tworzenia sieci w zakresie utworzenia krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych oraz działania promocyjne i marketingowe, aktywizowania bezrobotnych, wykorzystania technologii informacyjnych w rozwoju pozarolniczych miejsc pracy czy udostępniania zasobów kulturowych, przyrodniczych i turystycznych obszarów wiejskich. Oznacza to, że realizacja takich inwestycji, jak np. budowa i modernizacja dróg lokalnych jest możliwa także poprzez działanie **Leader** o ile lokalne grupy działania przewidzą taką możliwość w ramach wdrażania LSR.

Pomoc na operacje, w ramach lokalnych strategii rozwoju dla beneficjentów innych, niż jednostki sektora finansów publicznych, wynosi do 300 tys. zł, a na utworzenie inkubatorów przetwórstwa lokalnego do 500 tys. zł. oraz 100 tys. zł. na operację z zakresu rozpoczęcia działalności gospodarczej.

Samorządy przeprowadziły pod koniec ubiegłego roku nabory lokalnych strategii rozwoju, opracowanych przez lokalne grupy działania. Obecnie trwa w samorządach ocena i wybór LSR do realizacji. Harmonogram wdrożenia PROW 2014-2020 przewiduje, że w **czerwcu 2016 r. przeprowadzone zostaną nabory wniosków na wybrane działania, realizowane w ramach wdrażania LSR.**

■ Melioracje wodne – rezerwa celowa

Środki, w rezerwie celowej budżetu państwa na zadania z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych, zostały zwiększone z 210 mln w latach 2011-2015, do 260 mln w roku 2016. Środki z rezerwy stanowią wsparcie budżetów wojewodów w realizacji najpilniejszych zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych podstawowych i wód, istotnych do regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, a także są przeznaczane na zwiększenie dotacji podmiotowej na dofinansowanie spółek wodnych w celu wykonania najpilniejszych zadań melioracyjnych z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

Część kwoty z rezerwy celowej budżetu państwa, na utrzymanie urządzeń melioracji wodnych podstawowych i wód istotnych do regulacji stosunków wodnych na potrzeby rolnictwa, została przeznaczona dla spółek wodnych na realizację zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracji wodnych szczegółowych (6 mln zł w 2011 r. i 16 mln zł w 2016 r.).

W rezerwie celowej budżetu państwa, środki na realizację zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracyjnych zostały w tym roku zwiększone o 50 mln zł

■ Projekt programu wieloletniego „Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich”

Powstał projekt programu wieloletniego na lata 2016-2020 pod nazwą *Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich*, gdzie planowana jest realizacja zadania *Utworzenie i prowadzenie bazy obiektów małej retencji oraz prowadzenie Centralnej Bazy Danych Melioracyjnych*. **Projekt programu jest aktualnie na etapie uzgodnień międzyresortowych.**

■ Projekt ustawy – Prawo wodne

Trwają prace nad ustawą *Prawo wodne*, do której MRiRW zgłosiło następujące uwagi:

- programowanie, planowanie i wykonywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych na koszt Skarbu Państwa powinno być zadaniem z zakresu administracji rządowej, realizowanym przez gminy;
- należy utrzymać oddzielny system finansowania zadań z zakresu wykonania urządzeń melioracji wodnych (szczegółowych) w wysokości zapewniającej wykonywanie tych zadań co najmniej na poziomie z lat 2007-2015 (tj. w kwocie nie mniejszej niż 50 mln zł rocznie);
- niezbędne jest zapewnienie możliwości finansowania tych zadań także ze środków, będących w dyspozycji PGW Wody Polskie;
- organem wyższego stopnia od decyzji wójta, burmistrza, prezydenta miasta w sprawach wykonania urządzeń melioracji wodnych na koszt Skarbu Państwa, powinien być minister właściwy do spraw rozwoju wsi;
- konieczność rozszerzenia katalogu działań, które nie wymagają pozwolenia wodnoprawnego albo zgłoszenia wodnoprawnego.

Zgodnie z ustaleniami z posiedzenia Stałego Komitetu Rady Ministrów z dnia 28.04.2016 r. **uwagi zostały częściowo uwzględnione.**

3.2. Zmniejszanie bezrobocia na wsi i wprowadzenie na rynek osób trwale zagrożonych marginalizacją

■ Działania PROW 2014-2020

Operacje, realizowane w ramach PROW 2014-2020 poddziałania „Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy Leader” PROW 2014-2020, mają przyczynić się do osiągnięcia celu, określonego w priorytecie 6. polityki rozwoju obszarów wiejskich, dotyczącym wsparcia włączenia społecznego, ograniczenia ubóstwa i rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich, w szczególności wspierania lokalnego rozwoju na obszarach wiejskich. Lokalne Grupy Działania (LGD) miały obowiązek zidentyfikowania na swoim obszarze grup defaworyzowanych (ze względu na dostęp do rynku pracy), które uzyskają wsparcie w ramach Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) oraz przeznaczenia określonej kwoty w ramach LSR na realizację operacji dedykowanych grupom defaworyzowanym.

Planuje się, że od czerwca 2016 r. LGD będą uruchamiały nabory wniosków na realizację operacji w ramach LSR, w tym dotyczących tworzenia nowych miejsc pracy, rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz działań edukacyjnych, kierowanych do mieszkańców obszaru objętego LSR.

Szansą dla rolników, posiadających małe, nierozwinięte gospodarstwa rolne, jest ponadto stworzona, w ramach PROW 2014-2020, **możliwość uzyskania wsparcia na podejmowanie działalności pozarolniczej i rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich**. Nabory na poddziałanie „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” planowane są na I kwartał 2017 r.

3.3. Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz zagospodarowanie obszarów wiejskich jako atrakcyjnego miejsca do: życia, zamieszkania, spędzenia wolnego czasu, pracy i rekreacji

■ Działania PROW 2014-2020

PROW 2014-2020 uwzględnia, w prowadzonych działaniach rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich, uwarunkowania przyrodnicze, potrzeby i wolę lokalnych społeczności oraz normy ekologiczne. W ramach wielofunkcyjnego rozwoju przygotowywane są do wdrożenia, w ramach PROW 2014-2020, m.in. działania dotyczące rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. W pierwszej kolejności zaprojekto-

wano wsparcie do 500 tys. zł w zakresie **rozwoju usług rolniczych**. Realizacja tego poddziałania tworzy warunki dla rozwoju mikroprzedsiębiorstw w obszarze usług dla rolnictwa oraz poprawy możliwości zatrudnienia, przyczyniając się do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich. **Nabory na to działanie planowane są do przeprowadzenia w październiku 2016 r.**

Udzielana będzie pomoc na rozwój przedsiębiorczości w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”

Osoby, prowadzące małe gospodarstwa o wartości ekonomicznej do 15 tys. euro lub małżonkowie i domownicy tych rolników, mogą ubiegać się o premię do 100 000 zł, która umożliwi przeprowadzenie inwestycji w zakresie tworzenia działalności pozarolniczej. Nabory na poddziałanie „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” planowane są do przeprowadzenia w I kwartale 2017 r.

Rozwój przedsiębiorczości wspierany jest także w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”. W ramach ww. instrumentów wsparcia będzie udzielana także pomoc na rozwój funkcji turystycznych obszarów wiejskich.

■ Działania RPO 2014-2020

Wsparcie w ramach działań RPO dotyczy m.in. rewitalizacji obszarów zdegradowanych (*brownfield*), w tym obszarów popegeerowskich, reorientacji zawodowej rolników oraz ich domowników, rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz poprawy dostępu do podstawowych dóbr i usług mieszkańców obszarów wiejskich. MRiRW bierze aktywny udział w pracach nad RPO 2014-2020, w tym w szczególności w ramach prac *Komitetów Monitorujących*.

Ponadto, w projekcie dokumentu *Pakt dla obszarów wiejskich* (zob. cel szczegółowy 05.10.), w ramach przedsięwzięć krótkookresowych, przewiduje się m.in. działania, służące rozwojowi usług publicznych wysokiej jakości na obszarach wiejskich.

■ Konwencja Karpacka

MRiRW bierze udział we wdrażaniu *Konwencji Karpackiej*, której celem jest współpraca międzynarodowa oraz prowadzenie przez państwa, będące jej Stronami, wszechstronnej polityki na rzecz ochrony i zrównoważonego rozwoju regionu karpackiego, poprawy jakości życia, wzmocnienia miejscowej gospodarki i społeczności lokalnych oraz zachowania walorów przyrodniczych, krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego Karpat.

■ Rozwój turystycznych funkcji obszarów wiejskich

Prowadzona jest bieżąca, wieloaspektowa analiza w zakresie wykorzystania potencjału polskiej wsi na rzecz rozwoju sektora turystycznego oraz rozwoju turystycznych funkcji obszarów wiejskich. Analiza uwzględnia uwarunkowania, potencjał oraz perspektywy i kierunki rozwoju polskiej wsi. MRiRW prowadzi działania, polegające na upowszechnianiu dobrych praktyk i wymianie wiedzy (konferencje tematyczne, cykle szkoleniowo-warsztatowe, publikacje, ekspertyzy i badania) przy współpracy z Ministerstwem Sportu i Turystyki, Polską Organizacją Turystyczną, Polską Federacją Turystyki Wiejskiej, Gospodarstwa Gościnne oraz Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, Oddział w Krakowie, Regionalnymi Organizacjami Turystycznymi, Lokalnymi Grupami Działania oraz licznymi, innymi organizacjami pozarządowymi w zakresie budowania partnerstw i wsparcia ich funkcjonowania, także na arenie międzynarodowej.

■ Uproszczenia dla przedsiębiorców

MRiRW czynnie uczestniczy w pracach Ministerstwa Rozwoju, dotyczących uproszczeń dla przedsiębiorców. Podjęto takie działania jak:

- Zainicjowanie powstania grupy tematycznej ds. turystyki wiejskiej w ramach *Grupy Roboczej ds. KSOW*;
- Aktywny udział w *Radzie Polskiej Organizacji Turystycznej*;
- Prezentacja działań MRiRW, dotyczących wsparcia rozwoju turystyki wiejskiej i agroturystyki na posiedzeniu Podkomisji stałej ds. turystyki.
- Organizacja we współpracy z Ministrem Sportu i Turystyki oraz Województwem Świętokrzyskim, Międzynarodowych Targów Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki AGROTRAVEL, które integrują branżę turystyczną z obszarów wiejskich Europy. W zakres tego przedsię-

MRiRW zaproponowało uproszczenia m.in. w zakresie realizacji projektów promocyjnych

wzięcia wchodzić liczne imprezy towarzyszące, w szczególności: konferencje, seminaria, warsztaty, wizyty i wyjazdy studyjne czy konkursy dla wystawców i zwiedzających;

- Realizacja projektów promocyjnych, zainicjowanych i koordynowanych przez MRiRW. Kluczowe z nich to: *Hity Turystyki Wiejskiej* – przedsięwzięcie, którego celem jest promowanie najciekawszych produktów turystyki wiejskiej oraz *Odпочыwaj na wsi* – celem projektu jest promocja oferty turystyki wiejskiej poprzez organizację stoisk wystawienniczych na imprezach targowych i plenerowych w całym kraju.

■ Prace nad wyznaczeniem ONW wg nowych zasad

Przepisy UE wprowadzają konieczność ponownego wyznaczenia ONW typ nizinny na podstawie jednolitych wspólnotowych kryteriów biofizycznych – dotyczących klimatu, gleby, ukształtowania terenu. Drugim etapem delimitacji będzie ocena, czy pomimo naturalnych utrudnień, obszary zdołały je pokonać, np. poprzez intensyfikację produkcji czy praktyki produkcyjne (tzw. fine-tuning). Aktualnie MRiRW, przy udziale nadzorowanych instytutów badawczych, realizuje prace mające na celu obiektywne wyznaczenie (uwzględniające ograniczenia naturalne) w Polsce zasięgów ONW według nowych unijnych zasad. Proces ten wymaga złożonych prac analitycznych. **Na przełomie 2016 i 2017 r. planowane jest przeprowadzenie konsultacji/uzgodnień ze służbami KE w sprawie nowej delimitacji ONW. Wyniki nowej delimitacji zostaną następnie podane do publicznej wiadomości i wdrożone od dnia 1 stycznia 2018 r.**

■ Wsparcie działań rolnośrodowiskowych

MRiRW na bieżąco analizuje efekty realizacji Programu Rolnośrodowiskowego PROW 2007-2013 oraz Działania

rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020 pod kątem uproszczenia, usprawnienia i poprawy efektywności wdrażania tych działań.

W wyniku analiz wprowadzono następujące zmiany:

- zmniejszenie obciążeń administracyjnych dla rolników poprzez ograniczenie informacji wymaganych przy wypełnianiu wniosku o przyznanie płatności;

Na przełomie 2016 i 2017 r. planowane jest przeprowadzenie uzgodnień ze służbami KE w sprawie nowej delimitacji ONW

- wprowadzenie możliwości naprzemiennego użytkowania siedlisk przyrodniczych, które jest uzasadnione przyrodniczo i korzystne dla rolnika lub zarządcy, gdyż pozwala na większą elastyczność w planowaniu gospodarowania, a dzięki temu zachęca do wdrażania pakietów przyrodniczych, tym samym sprzyjając ochronie siedlisk i gatunków łąkowych;
- zmiany o charakterze technicznym, poprawiające efektywność wdrażania ww. działań.

■ Zalesianie gruntów rolnych oraz innych niż leśne

Dokonano modyfikacji zasad wdrażania działania zalesieniowego PROW 2014-2020 w celu uproszczenia procedur ubiegania się o przyznanie pomocy. Przeprowadzono nowelizację rozporządzenia Ministra RiRW z dnia 8 maja 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach działania „Inwestycje w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów”, objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020” (Dz.U. z 2015 r. poz. 655 i z 2016 r. poz. 321) obejmującą:

- uproszczenie sposobu dokumentowania pochodzenia materiału rozmnożeniowego, wykorzystywanego do zalesienia;
- ułatwienie zalesiania gruntów w gminach, które nie posiadają planów/studiów zagospodarowania przestrzennego;
- ułatwienie sporządzenia jednego planu zalesienia dla kompleksu gruntów.

Uproszczone zostały procedury ubiegania się o przyznanie pomocy w ramach działania zalesieniowego PROW 2014-2020.

3.4. Aktywizacja mieszkańców na obszarach wiejskich w małych lokalnych środowiskach na obszarach gmin wiejskich, miejsko-wiejskich i małych miasteczkach

■ Działania PROW 2014-2020

W okresie sprawozdawczym, w ramach realizacji działania *Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy Leader PROW 2014-2020*, kluczowe było rozpoczęcie (w zależności od województwa w listopadzie bądź grudniu 2015 r.) naboru wniosków w ramach konkursu na wybór strategii rozwoju lokalnego, kierowanego przez społeczność (LSR). Nabory te we wszystkich województwach zakończyły się wraz z końcem 2015 r. Pierwsze miesiące 2016 r. przeznaczone są na ocenę spełniania warunków udziału w konkursie przez poszczególne LSR oraz ocenę spełniania kryteriów wyboru. Aktualnie komisje ds. wyboru LSR w większości województw zakończyły już swoje prace, podejmując uchwały o wyborze LSR na okres programowania 2014-2020. Obecnie trwa podpisywanie z lokalnymi grupami działania umów o warunkach i sposobie realizacji LSR. **Harmonogram wdrożenia PROW 2014-2020 przewiduje, że w czerwcu br. przeprowadzone zostaną nabory wniosków na wybrane działania, realizowane w ramach wdrażania lokalnych strategii rozwoju.**

■ Działania RPO 2014-2020 i Pakt dla obszarów wiejskich

MRiRW bierze aktywny udział w pracach nad RPO 2014-2020, zabiegając o odpowiednie uwzględnienie problematyki wsparcia wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich w dokumentach programowych i wdrożeniowych w ramach prac Komitetów Monitorujących. Ponadto, w projekcie dokumentu *Pakt dla ob-*

szarów wiejskich (zob. cel szczegółowy 5.10.), w ramach przedsięwzięć krótkookresowych przewiduje się m.in. działania służące aktywizacji mieszkańców na obszarach wiejskich.

3.5. Rozwój zasobów biopaliw i technologii ich przerobu, innowacyjnych form pozyskiwania energii

■ Odnowienie programu promocji biopaliw i innych paliw odnawialnych

Ministerstwo Energii na początku stycznia 2016 r. rozpoczęło prace nad zmianą przepisów regulujących funkcjonowanie krajowego rynku biopaliw ciekłych. W ramach prac w zakresie promocji biopaliw i innych paliw odnawialnych Minister RiRW zaproponował:

- określenie przez Radę Ministrów, w drodze rozporządzenia szczegółowego, zakresu działań, związanych z przetwarzaniem biomasy, wytwarzaniem biokomponentów, biopaliw ciekłych lub innych paliw odnawialnych, które mogłyby być dofinansowane;

Biopaliwo można otrzymywać z odpowiednio przetworzonych roślin oleistych, jak rzepak, słonecznik czy soja

- delegowania zadań, związanych z realizacją dofinansowania (obecnie przypisanych Ministrowi Energii) innemu organowi w celu usprawnienia ich realizacji;
- zapewnienie środków finansowych na realizację programu wsparcia z budżetu państwa lub innego źródła. Obecnie ustawa o biokomponentach i biopaliwach ciekłych wskazuje na możliwość przeznaczenia na ten cel 1,5% planowanych w poprzednim roku wpływów z podatku akcyzowego od paliw silnikowych, co stanowi kwotę około 340 mln zł rocznie;
- uwzględnienie w ramach działań, dofinansowania badań wielkości emisji gazów cieplarnianych, związanych z krajową produkcją biopaliw, jak również możliwości ich ograniczenia;
- wsparcie wykorzystania biogazu, w szczególności biogazu rolniczego w transporcie, z uwagi na możliwie największy potencjał rozwoju tego rodzaju biopaliwa.

Wsparcie dla produkcji roślin, stanowiących potencjalne surowce do produkcji biopaliw oraz dla inwestycji w gospodarstwach rolnych w zakresie produkcji, obrotu i wykorzystania biopaliw.

Została przeprowadzona analiza różnych, możliwych rozwiązań, a także czynników, mających największy wpływ na dotychczasowy rozwój rynku biopaliw w Polsce. Najbardziej skuteczną formą wsparcia, wykorzystania surowców pochodzenia rolniczego na cele biopaliwowe, jest regulowanie poziomu zapotrzebowania na biokomponenty w ramach *Narodowego Celu Wskaźnikowego*. Ponadto, obecnie obowiązujące przepisy ustawy o *biokomponentach i biopaliwach ciekłych*, zawierają upoważnienie dla Ministra Energii do określenia w drodze rozporządzenia szczegółowej listy surowców oraz limitu biokomponentów, wytworzonych z tych surowców, których udział w realizacji *Narodowego Celu Wskaźnikowego* uznaje się za dwukrotnie wyższy. W ramach prac nad projektem tego rozporządzenia, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaproponował:

- umieszczenie na liście surowców tych, które są możliwe do pozyskania na obszarze kraju i istnieją w kraju możliwości ich przetworzenia na biopaliwa;
- ustalenie limitu dla biokomponentów, których udział w realizacji NCW uznaje się za dwukrotnie wyższy na poziomie, który nie ograniczy skali dotychczasowego wykorzystania biopaliw, wytwarzanych z surowców rolniczych (zbóż i rzepaku).

W zakresie utrzymania możliwości zagospodarowania biomasy pochodzenia rolniczego na cele biopaliwowe, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazał Ministrowi Energii propozycje zmian w ustawie o *biokomponentach i biopaliwach ciekłych*, w których wskazał, m.in. na następujące kwestie:

- jednoznaczne określenie sposobu realizacji *Narodowego Celu Wskaźnikowego* do roku 2020 oraz w latach następnych;
- umożliwienie wykorzystania typowych wartości emisji gazów cieplarnianych dla upraw rolnych z obszarów zakwalifikowanych do NUTS2 (województw);
- umożliwienie wykorzystania biogazu w transporcie;
- zmianę mechanizmów wsparcia, określonych w art. 37 i 37a ustawy.

We współpracy z Ministerstwem Energii są prowadzone obecnie prace nad uproszczeniem weryfikacji kryteriów zrównoważonego rozwoju w zakresie ograniczenia emisji gazów cieplarnianych dla krajowej produkcji biopaliw. Pozyskano dane, dotyczące produkcji rolnej we współpracy z podmiotami skupowymi, GUS oraz instytucjami nadzorowanymi przez MRiRW. Uzyskane dane posłużą do wyznaczenia typowych wartości emisji ga-

zów cieplarnianych dla poszczególnych upraw rolnych, prowadzonych na obszarach NUTS2.

Wsparcie dla wdrożenia i produkcji urządzeń dla pozyskiwania i dystrybucji biopaliw

MRiRW wskazywało na potrzebę uwzględnienia tematyki biopaliw w ramach prac badawczych, prowadzonych przez Instytut Technologiczno-Przyrodniczy oraz Instytut Biotechnologii Przemysłu Rolno-Spożywczego. Ponadto w ramach zmian legislacyjnych, Minister Rolnictwa zaproponował nowelizację rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 22 stycznia 2009 r. w sprawie wymagań jakościowych dla biopaliw ciekłych w zakresie określenia wymagań jakościowych dla skroplonego biometanu oraz sprężonego biometanu, w celu uniemożliwienia stosowania tych paliw w transporcie. MRiRW zaproponowało, aby wykonywanie działalności gospodarczej, polegającej na sprzedaży biogazu rolniczego do wykorzystania w transporcie, odbywało

W ramach prac, w zakresie promocji biopaliw i innych paliw odnawialnych, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaproponował wsparcie wykorzystania biogazu rolniczego w transporcie

się na analogicznych zasadach, jak w przypadku włączenia oczyszczonego biogazu rolniczego do sieci gazowych, tj. na podstawie posiadanego wpisu do rejestru. Minister RiRW wskazał ponadto na potrzebę uwzględnienia, w ramach programu promocji biopaliw, wsparcia wykorzystania biogazu w transporcie.

Rozwój tego kierunku zagospodarowania biogazu rolniczego, na początkowym etapie, będzie wymagał wsparcia, które powinno uwzględniać:

- wsparcie infrastruktury do wytwarzania, w tym oczyszczania biogazu do jakości paliw, tzw. BioCNG lub BioLNG, w celu poprawy opłacalności tego rodzaju inwestycji;
- wsparcie zakupu pojazdów, przystosowanych do spalania BioCNG lub BioLNG, w celu zwiększenia rynku zbytu na tego rodzaju paliwa;
- wprowadzenie ułatwień w sprzedaży BioCNG lub BioLNG bezpośrednio od wytwórcy lub przez lokalnych dystrybutorów.

Do końca 2016 r. planowana jest kontynuacja współpracy z Ministerstwem Energii nad zmianą ustawy o biokomponentach i biopaliwach ciekłych oraz rozporządzeń wykonawczych.

Wsparcie budowy prosumenckich instalacji energetycznych w gospodarstwach rolnych oraz spółdzielni energetycznych

W zakresie wsparcia rozwoju instalacji prosumenckich oraz biogazowni rolniczych na obszarach wiejskich, Minister RiRW na początku stycznia 2016 r., w ramach opinowania projektu ustawy o zmianie ustawy o odnawialnych źródłach energii, zgłosił następujące propozycje:

- rozszerzenie katalogu prosumenckich (art. 4 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r.), czyli podmiotów, które mogłyby wytwarzać energię elektryczną na potrzeby własne w mikroinstalacji bez konieczności rejestracji działalności gospodarczej;
- zmiana zasad wsparcia energetyki prosumenckiej, w tym rozliczeń z operatorem sieci w przypadku odbioru „własnej energii” z sieci poprzez ograniczenie kosztów przesyłu i dystrybucji;
- ustawowe uregulowanie zwolnienia z akcyzy energii elektrycznej pochodzącej z odnawialnych źródeł energii;
- zmiana zasad wsparcia biogazowni rolniczych;
- doprecyzowanie przepisów, stwarzających problemy interpretacyjne oraz trudności z ich wdrożeniem.

Ponadto, w związku z pogarszającą się sytuacją ekonomiczną biogazowni rolniczych, MRiRW przygotowało propozycje zmian przepisów, regulujących obecny system wsparcia w postaci świadectw pochodzenia. Propozycje te mają na celu wyznaczenie oddzielnego obowiązku uzyskania i przedstawienia do umorzenia świadectw pochodzenia, wydawanych dla wytwórców energii elektrycznej z biogazu rolniczego. W połowie lutego 2016 r. propozycje te zostały przekazane Ministrowi Energii.

Do końca 2016 r. planuje się kontynuację współpracy z Ministerstwem Energii w zakresie wypracowania rozwiązań, umożliwiających możliwie jak najszersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w rolnictwie i na obszarach wiejskich, w tym w ramach zespołów roboczych, powołanych przez ME do wypracowania rozwiązań, umożliwiających rozwój spółdzielni energetycznych (tzw. mikro i makro klastrów).

3.6. Rozwój zasobów i technologii wykorzystujących inne odnawialne źródła energii (OZE) na terenach wiejskich

W PROW 2014-2020, w ramach operacji typu *Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczo-*

ne na cele promocji lokalnych produktów w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w tworzenie, ulepszenie i rozwijanie podstawowych usług lokalnych dla ludności wiejskiej, w tym rekreacji, kultury, i powiązanej infrastruktury”, wspiera się inwestowanie w instalacje OZE poprzez następujące kryterium wyboru: operacja uwzględnia wyposażenie targowiska w instalacje odnawialnego źródła energii, w rozumieniu ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o *odnawialnych źródłach energii*, która będzie zapewniała pokrycie co najmniej w 30% zapotrzebowanie na energię elektryczną lub ciepłą.

Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, regulujące zasady przyznawania i wypłaty pomocy w ww. poddziałaniu, znajduje się obecnie w konsultacjach publicznych. Po zakończeniu procesu legislacyjnego i opublikowaniu rozporządzenia, Samorządy Województw będą mogły uruchomić nabory na **operacje typu Inwestycje w targowiska lub obiekty budowlane przeznaczone na cele promocji lokalnych produktów**. Planuje się, że pierwsze nabory wniosków odbędą się w lipcu 2016 r.

Finansowanie, w ramach poddziałania „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”, może być przyznane na inwestycje dot. wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych do własnego użytku

Dodatkowo, pismem z dnia 11 stycznia 2016 r., MRiRW zwróciło się do Komisji Europejskiej z prośbą o wyjaśnienie ws. możliwości finansowania inwestycji w produkcję energii odnawialnej w ramach **poddziałania 4.2**. „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój” PROW 2014-2020. **KE przychyliła się do stanowiska MRiRW, zgodnie z którym wsparcie w ramach ww. poddziałania może być przyznane na inwestycje dotyczące wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, wykorzystywanych w procesie przetwarzania i wprowadzania do obrotu produktów rolnych, pod warunkiem, że produkcja jest ograniczona do własnego użytku beneficjenta.**

Dodatkowo, w ramach wsparcia Modernizacji gospodarstw rolnych, elementem operacji może stanowić uzasadnione ekonomicznie wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (na potrzeby prowadzonej produkcji rolnej). Cała operacja, której elementem może być inwestycja w OZE, ma przyczynić się do wzrostu wartości dodanej w gospodarstwie co najmniej o 10% w okresie 5 lat od przyznania pomocy. Zaplanowano również do realizacji instrument, dotyczący transferu wiedzy i innowacji.

Na podstawie przepisów § 11 ust. 8 rozporządzenia Rady Ministrów z 16 listopada 2010 r. w sprawie gospodarki finansowej Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (Dz. U. Nr 226, poz. 1479), Minister Rolnictwa wnioskował do Ministra Finansów o uruchomienie rezerwy celowej dla szkół rolniczych na modernizację budynków szkół i internatów. **Dotacje w listopadzie i w grudniu 2015 r. otrzymały 3 szkoły.**

■ Rozwój zasobów i potencjału technicznego na rzecz wykorzystania odnawialnych źródeł energii

W ramach zadania planuje się, w porozumieniu z instytucjami, zajmującymi się gospodarką wodną oraz organizacjami, reprezentującymi małe elektrownie wodne:

- inwentaryzację istniejących urządzeń piętrzących na ciekach wodnych;
- określenie potrzeb inwestycyjnych w celu wytwarzania energii;
- przygotowanie programu rozwoju małej energetyki wodnej w połączeniu z działaniami przeciwpowodziowymi, zwiększającymi retencję wody w glebie, a także przy wykorzystaniu innych źródeł odnawialnych, umożliwiających nawadnianie upraw rolnych.

Wsparcie dla wytwarzania paliw i energii z odnawialnych źródeł (OZE)

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Ministra Finansów z wnioskiem o zwolnienie z akcyzy energii elektrycznej, wytwarzanej z odnawialnych źródeł energii, w szczególności wytwarzanej na własne potrzeby. Wniosek został uwzględniony i rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 21 grudnia 2015 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie zwolnień od podatku akcyzowego, energia elektryczna, wyprodukowana z generatorów o łącznej mocy nieprzekraczającej 1 MW przez podmiot, który zużywa tę energię do celów własnych, została zwolniona z akcyzy.

Promowanie i tworzenie mikroinstalacji do wykorzystania OZE, szczególnie biogazowni rolniczych

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zwrócił się do Ministra Energii, który odpowiada za koordynację działań, wynikających z dokumentu rządowego pt.: *Kierunki rozwoju biogazowni rolniczych w Polsce w latach 2010-2020*, z wnioskiem o aktualizację tego dokumentu i wyznaczenie nowych zadań. Wśród propozycji przedstawione zostały następujące zagadnienia:

Planowane jest przygotowanie programu rozwoju małej energetyki wodnej w połączeniu z działaniami przeciwpowodziowymi, zwiększającymi retencję wody w glebie

- zmiana zasad wsparcia biogazowni rolniczych, przewidzianych w ustawie o odnawialnych źródłach energii, w tym wyznaczenie oddzielnego obowiązku uzyskania świadectw pochodzenia, wystawianych dla energii elektrycznej z biogazu rolniczego;
- rozwiązania prawne, umożliwiające tworzenie spółdzielni energetycznych w oparciu o biogazownie rolnicze, zarówno w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną, jak ciepło, paliwa gazowe (lokalne sieci gazowe);
- umożliwienie biogazowniom rolniczym korzystania ze wsparcia, przewidzianego systemem handlu emisjami;
- zwiększenie preferencji dla inwestycji, obejmujących biogazownie rolnicze w ramach różnych funduszy, w szczególności europejskich;
- uproszczenie zasad nawozowego wykorzystania w rolnictwie masy pofermentacyjnej, pozostającej po produkcji biogazu rolniczego, analogicznie jak w przypadku nawozów naturalnych.

3.7. Kształtowanie ustroju rolnego i gospodarki ziemią

Informacje, dotyczące realizacji tego celu, szczegółowo zostały omówione w Obszarze VII – Gospodarka ziemią i nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa.

OBSZAR IV POLITYKA SPOŁECZNA

4.1. Wsparcie dla budowy infrastruktury społecznej na obszarach wiejskich

■ Inicjatywy Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi służące ocaleniu dziedzictwa kulturowego wsi

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi obejmuje swym patronatem wydarzenia, które mają na względzie promocję spuścizny kulturowej wsi poprzez udzielanie dotacji przedmiotowych instytucjom kultury. W roku 2016 ogólna kwota dotacji została zwiększona o 500 tys. zł i wyniosła 1 994 tys. zł.

4.2. Zapewnienie odpowiedniego dostępu mieszkańców wsi do świadczeń opieki zdrowotnej

■ Wprowadzenie kompleksowego systemu objęcia profilaktyką zdrowotną rolników i ich rodzin

Przeprowadzono wstępną analizę zagadnienia oraz nawiązano współpracę z MR, MPiPS i MZ w tej sprawie. W związku z rozpoczęciem w MZ prac nad zmianą do ustawy o służbie medycyny pracy podjęte zostały starania, związane z objęciem medycyną pracy,

w szerszym wymiarze, niż dotychczas, osób związanych z rolnictwem.

■ Odpowiednie uwzględnienie kwestii dostępu mieszkańców wsi do świadczeń opieki zdrowotnej w RPO 2014-2020 oraz działania Paktu dla obszarów wiejskich

MRiRW bierze aktywny udział w pracach nad RPO 2014-2020, zabiegając o odpowiednie uwzględnienie

Podjęte zostały starania, aby objąć medycyną pracy osoby związane z rolnictwem w szerszym wymiarze, niż dotychczas

nie problematyki wsparcia dostępu mieszkańców wsi do świadczeń opieki zdrowotnej w dokumentach programowych i wdrożeniowych w ramach prac Komitetów Monitorujących. Ponadto w projekcie dokumentu *Pakt dla obszarów wiejskich* (zob. opis celu szczegółowego 5.10), w ramach przedsięwzięć krótkookresowych, wstępnie zaplanowano m.in. działania mające na celu zapewnienie odpowiedniego dostępu do usług zdrowotnych na obszarach wiejskich.

4.3. Uaktywnienie systemu opieki społecznej na obszarach wiejskich i powiązanie jej z przeciwdziałaniem tworzeniu stref ubóstwa oraz marginalizacji

■ Działania PROW 2014-2020

Realizacja tego celu, w ramach PROW 2014-2020, odbywa się poprzez **poddziałanie „Pomoc na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich”** typ operacji **Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej**. Przy wyborze operacji do wsparcia, w ramach ww. poddziałania, preferowani będą m.in. beneficjenci poddziałania „Płatności na rzecz rolników kwalifikujących się do systemu dla małych gospodarstw, którzy trwale przekazali swoje gospodarstwo rolne innemu rolnikowi” PROW 2014-2020. Przekazanie małego gospodarstwa, na zasadach określonych w PROW 2014-2020,

Na rozpoczęcie pozarolniczej działalności gospodarczej na obszarach wiejskich można otrzymać premię w ramach PROW 2014-2020

stwarza możliwość otrzymania wsparcia w wysokości odpowiadającej 120% płatności bezpośrednich, do otrzymania których beneficjent kwalifikuje się w ramach systemu dla małych gospodarstw, od roku przekazania do 2020 włącznie. Innym elementem wzmacniającym kapitał gospodarczy na obszarach wiejskich w ROW 2014-2020, jest **premia na rozpoczęcie działalności gospodarczej w kwocie 100 tys. zł. w ramach działania Leader**.

4.4. Poprawa zabezpieczenia emerytalnego rolników i ich rodzin oraz doskonalenie systemu ubezpieczeń społecznych rolników

Kontynuowane są wszystkie działania, przewidziane ustawą o *ubezpieczeniu społecznym rolników*, w tym rehabilitacja lecznicza rolników w zakładach własnych KRUS, liczne programy profilaktyczne, dedykowane ubezpieczonym oraz świadczeniobiorcom, a także dzieciom z rodzin rolniczych, tj. np. badanie słuchu dla

Zgodnie z ustawą o ubezpieczeniu rolników, liczne programy profilaktyczne dedykowane są także dzieciom, jak np. badanie słuchu

dzieci, badanie przesiewowe, akcja informacyjna o sposobach zapobiegania ukąszeniom przez kleszcze i metodach ograniczenia ryzyka zachorowania na boreliozę i kleszczowe zapalenie opon mózgowych.

4.5. Wspieranie rozwiązań prawnych, finansowych, organizacyjnych, instytucjonalnych na rzecz tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej

MRiRW prowadzi współpracę z MRPiPS, właściwym w zakresie kształtowania rozwiązań prawnych na rzecz tworzenia i rozwoju podmiotów ekonomii społecznej. W odpowiedzi na problem deficytu usług opiekuńczych, planowane są działania, mające na celu rozwój przedsiębiorstw społecznych i podmiotów ekonomii społecznej, wspierających politykę rodzinną (żłobki, kluby dziecięce i dzienni opiekunowie, punkty przedszkolne, świetlice i szkoły, wypoczynek letni i zimowy, opieka nad osobami zależnymi, placówki wsparcia dziennego). W związku z budowaniem mechanizmów inicjowania, tworzenia i działania powiązań kooperacyjnych na poziomie lokalnym, uwzględniających przedsiębiorstwa społeczne, wspierane będzie metodyczne i animacyjne włączanie przedsiębiorstw spo-

W związku z deficytem usług opiekuńczych planowane są działania, mające na celu m.in. rozwój klubów dziecięcych, punktów przedszkolnych i świetlic

tecznych w działające i inicjowane przedsięwzięcia kooperacyjne (m.in. klastry) w obszarze aktywizowania środowisk lokalnych i rozwoju obszarów wiejskich. Modelowym przykładem są tutaj wioski tematyczne, np. w woj. warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim.

Instrumentem, aktualnie umożliwiającym wsparcie podmiotów ekonomii społecznej, jest poddziałanie „Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność” w ramach inicjatywy Leader (RLKS – rozwój lokalny kierowany przez społeczność). Jednostka organizacyjna, nie posiadająca osobowości prawnej (organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły), może ubiegać się o pomoc w zakresie, m.in. wzmocnienia kapitału społecznego i rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim, objętym strategią rozwoju lokalnego, kierowanego przez społeczność.

Jednostki organizacyjne, nie mające osobowości prawnej, w tym kościoły, mogą ubiegać się o pomoc w zakresie, m.in. wzmocnienia kapitału społecznego i rozwoju przedsiębiorczości na obszarze wiejskim

4.6. Program wsparcia dla obszarów po byłych PGR

■ Prace nad RPO 2014-2020 i Paktem dla obszarów wiejskich

MRiRW bierze aktywny udział w pracach nad RPO 2014-2020, zabiegając o odpowiednie uwzględnienie problematyki wsparcia dla obszarów po byłych PGR w dokumentach programowych i wdrożeniowych, w ramach prac Komitetów Monitorujących.

W projekcie Paktu dla obszarów wiejskich przewiduje się m.in. działania, dot. rewitalizacji obszarów defaworyzowanych, w tym obszarów popegeerowskich

Ponadto MRiRW dostrzega potrzebę wsparcia mieszkańców obszarów popegeerowskich, jak i innych defaworyzowanych obszarów wiejskich, co znajduje swoje odzwierciedlenie w prowadzonych obecnie pracach nad dokumentem *Pakt dla obszarów wiejskich*. W projekcie ww. dokumentu, w ramach przedsięwzięć krótkookresowych, przewiduje się m.in. działania, dotyczące rewitalizacji obszarów defaworyzowanych, w tym obszarów popegeerowskich.

■ Wsparcie dla obszarów po byłych PGR w PROW 2014-2020

W ramach PROW 2014-2020 będą wspierane działania, związane m.in. z tworzeniem miejsc pracy na wsi, rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej oraz zachowaniem dziedzictwa kulturowego (m.in. w ramach podejścia *Leader*).

Ponadto, w ramach PROW 2014-2020, realizowany będzie instrument, zachęcający rolników lub domowników, posiadających gospodarstwo rolne oraz ubezpieczonych na podstawie przepisów o ubezpieczeniu rolników, z mocy ustawy i w pełnym zakresie, do rozpoczęcia prowadzenia działalności pozarolniczej w ramach poddziałania „Pomoc na rozpoczęcie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich” (*Premie na rozpoczęcie działalności pozarolniczej*).

OBSZAR V

INSTYTUCJE, ADMINISTRACJA, PROGRAMOWANIE I FINANSOWANIE

5.1. Zapewnienie sprawnej administracji publicznej działającej na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich oraz optymalizacja kosztów jej funkcjonowania

■ Uproszczenia w PROW 2014-2020

W okresie sprawozdawczym analizowano przepisy rozporządzeń pod kątem zmniejszenia barier administracyjnych i uproszczenia procedur aplikacyjnych dla beneficjentów. W okresie grudzień 2015 r. – marzec 2016 r. trwały uzgodnienia pomiędzy ARiMR, ARR a MRiRW w sprawie propozycji zmian i uproszczeń w PROW 2014-2020. Dotychczas zostały wprowadzone uproszczenia w zakresie:

- Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami;

System wdrażania płatności ONW został opracowany w taki sposób, by nie powielać informacji, które są zbierane w ramach płatności bezpośrednich, umożliwiając ich zastosowanie również w przypadku płatności ONW. Przykładem tego jest np. materiał graficzny, który rolnik musi dołączyć do wniosku.

- Inwestycji w rozwój obszarów leśnych i poprawę żywotności lasów;
 - ✓ zmiana wymogu minimalnej powierzchni gruntu, przeznaczonego do zalesienia z 0,5 ha na 0,1 ha,
 - ✓ zmiana kształtu działania (brak wymogu, by plan zalesienia sporządzany był oddzielenie dla każdego z dwóch schematów działania),

W PROW 2014-2020 zostały już m.in. wprowadzone uproszczenia w zakresie płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi.

- ✓ wydłużenie terminu na złożenie do ARiMR zaświadczenia nadleśniczego, potwierdzającego wykonanie zalesienia zgodnie z wymogami planu zalesienia (z 20 maja do 9 czerwca),

Wprowadzone uproszczenia dotyczą także inwestycji w rozwój obszarów leśnych

- ✓ wprowadzenie definicji kompleksu przeznaczanego do wykonania zalesienia,
- ✓ uzupełnienie katalogu dokumentów, wymienionych w rozporządzeniu, które umożliwiają zalesienie gruntów o decyzję o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu,
- ✓ usunięcie wymogu posiadania przez beneficjenta działania zalesieniowego świadectwa pochodzenia leśnego materiału rozmnożeniowego, którego pozyskanie przysparzało beneficjentom trudności,
- ✓ rozdzielenie postępowań w sprawie przyznania premii pielęgnacyjnej i premii zalesieniowej w przypadku, gdy wniosek o przyznanie tych premii obejmuje grunty, dla których sporządzono różne plany zalesienia.

W 2016 r., dzięki m.in. inicjatywie Polski, **Komisja Europejska złagodziła przepisy dotyczące obowiązku informacyjnego dla działań obszarowych PROW 2014-2020** (m. in. płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych i ekologicznych). Zgodnie z nowymi przepisami, państwo członkowskie będzie decydowało o wprowadzeniu takiego obowiązku na poziomie kraju. Polska zdecydowała o niewprowadzaniu takiego obowiązku dla tych działań.

W zakresie **Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego** oraz **Rolnictwa ekologicznego** wprowadzono w 2015 r. i 2016 r. poniższe uproszczenia:

- Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne:
 - ✓ Zniesienie limitów powierzchniowych i podwyższenie progów regresywności w stosunku do tych obowiązujących od 2014 r. dla analogicznych pakietów działania Programu rolnośrodowiskowego PROW 2007-2013.
 - ✓ Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone:

- ✓ ograniczenie obowiązku wykonania analizy chemicznej gleby tylko do gruntów ornych;
- ✓ ograniczenie obowiązku przestrzegania przez beneficjenta wymogów szczegółowych pakietu w odniesieniu do gruntów dodanych/zadeklarowanych w drugim lub kolejnym roku (do których beneficjent nie otrzymuje płatności) wyłącznie do przestrzegania wymogu dywersyfikacji upraw;
- ✓ zmiana sposobu deklarowania na rzecz wskazywania jedynie rośliny uprawnej.
- Pakiet 4. Cenne siedliska i zagrożone gatunki ptaków na obszarach Natura 2000 i pakiet 5. Cenne siedliska poza obszarami Natura 2000:
 - ✓ wprowadzenie możliwości wykoszenia całej powierzchni działki – w przypadku gdy powierzchnia działki rolnej nie przekracza 0,5 ha lub 1 ha w zależności od wariantu;

W zakresie Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego uproszczenia dotyczą między innymi cennych siedlisk i zagrożonych gatunków ptaków

- ✓ brak konieczności sporządzania ekspertyzy w przypadku realizacji wariantu 4.7. Ekstensywne użytkowanie na obszarach specjalnej ochrony ptaków (OSO);
- ✓ wprowadzenie możliwości naprzemiennego sposobu użytkowania działki rolnej.
- Pakiet 1. Rolnictwo zrównoważone, pakiet 2. Ochrona gleb i wód i pakiet 6. Zachowanie zagrożonych zasobów genetycznych roślin w rolnictwie:
 - ✓ Wprowadzenie możliwości dokonywania zmiany rośliny, zadeklarowanej we wniosku o przyznanie płatności rolno-środowiskowo-klimatycznej na inną roślinę, po terminie składania wniosków.
 - Rolnictwo ekologiczne:
 - ✓ Wprowadzono nowe podejście do zobowiązania – wyróżniamy 3 rodzaje zobowiązania ekologicznego – na gruntach ornych, w zakresie upraw sadowniczych oraz na trwałych użytkach zielonych;
 - ✓ W ramach realizacji zobowiązania ekologicznego na gruntach ornych, rolnik może dokonywać: zmiany uprawianych roślin – także pomiędzy wariantami, zmiany miejsca ich uprawy lub zmiany wariantów lub pakietów objętych tym zobowiązaniem;
 - ✓ Zniesienie limitów powierzchniowych i podwyższenie progów regresywności w stosunku do tych obo-

wiązujących od 2014 r. dla pakietu 2. Rolnictwo ekologiczne PROW 2007-2013;

- Wprowadzenie możliwości prowadzenia jednego rejestru zabiegów agrotechnicznych zarówno na potrzeby działania, jak i jednostki certyfikującej;
- Wprowadzenie możliwości dokonywania zmiany rośliny, zadeklarowanej we wniosku o przyznanie płatności ekologicznej, na inną roślinę, po terminie składania wniosków.

Podjęto również działania w zakresie następujących uproszczeń dla rolników w ramach poddziałania Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników, zgodnie z rozporządzeniem

W zakresie rolnictwa ekologicznego wprowadzono możliwość utworzenia jednego rejestru zabiegów agrotechnicznych zarówno na potrzeby działania, jak i jednostki certyfikującej

MRiRW z dnia 11 marca 2016 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej na operacje typu *Premie dla młodych rolników*, objętego PROW na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 345):

- doprecyzowano definicję przejścia gospodarstwa w całości;
- zmniejszono minimalną liczbę punktów, umożliwiających otrzymanie pomocy z 15 do 12;
- nabór wniosków (ze względu na weryfikację na miejscu struktury upraw z planu głównego, w celu oszacowania wielkości ekonomicznej gospodarstwa) w terminie określonym do składania wniosków o przyznanie płatności bezpośrednich.

Wprowadzenie niektórych uproszczeń związane jest z koniecznością zmiany postanowień PROW 2014-2020, tak więc ich wprowadzenie nie może mieć miejsca wcześniej, niż w 2017 r. ze względu na dopuszczalną w danym roku liczbę zmian Programu.

Wprowadzenie ww. propozycji uproszczeń jest uzależnione od niezbędnych zmian legislacyjnych, m.in.:

- ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego

na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;

- ustawy o Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
- rozporządzeń wykonawczych do ustawy PROW 2014-2020.

■ Prace nad projektem ustawy o zapobieganiu nieuczciwym praktykom rynkowym, stosowanym wobec dostawców produktów spożywczych i rolnych przez przedsiębiorców zajmujących się obrotem tymi produktami
Analizowane są, stosowane w krajach UE, dobre praktyki prawne i funkcjonalne, a także propozycje rozwiązań zgłoszone przez krajowe organizacje branżowe. Projektowana ustawa zmierza do wyeliminowania z łańcucha dostaw żywności stosowania nieuczciwych praktyk handlowych na wszystkich jego etapach. Prawidłowe relacje między dostawcami a odbiorcami produktów rolnych i spożywczych stanowią podstawę do rozwoju branży rolno-spożywczej, gwarantują możliwość inwestowania i innowacji. W prace zaangażowani będą przedstawiciele organizacji i związków branżowych, uczestniczących w łańcuchu dostaw.

5.2. Wsparcie dla sfery instytucjonalnej rynku rolno-spożywczego

Wsparcie w zakresie rozwoju sfery instytucjonalnej rynku rolno-spożywczego realizowane jest w ramach dwóch instrumentów PROW 2014-2020 *Tworzenie grup i organizacji producentów oraz Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój*.

5.3. Rozwój instytucji samorządowych i rolniczych działających na rzecz wsi

■ Rada Dialogu Społecznego w Rolnictwie

Podczas licznych spotkań z przedstawicielami środowiska rolniczego, sygnalizowano potrzebę powołania ciała opiniodawczo-doradczego, będącego dla Ministra partnerem w prowadzeniu dialogu społecznego na rzecz rozwiązywania problemów w branży rolno-spożywczej. Potrzeba ta potwierdzona została także w wielu postulatach organizacji napływających do resortu. **6 kwietnia 2016 r. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał Zarządzenie Nr 11, powołujące Radę Dialogu Społecznego w Rolnictwie jako organu pomocniczego Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.**

Celem powołania tego organu jest stworzenie platformy do prowadzenia dialogu pomiędzy Ministrem

a organizacjami, działającymi w zakresie rolnictwa i obszarów wiejskich oraz wypracowywania wspólnych rozwiązań. Powołana Rada ma na celu konsolidację głównych ogniw łańcucha żywnościowego, tj. producentów, przetwórców i dystrybutorów oraz wypracowywanie wspólnych stanowisk, dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich. Poprzez szeroki wachlarz partnerów społecznych, Minister ma możliwość zapoznania się z szeregiem problemów i propozycjami rozwiązań, przedstawianymi przez przedstawicieli, reprezentujących różne strony i różne branże. Działanie to usprawnia przepływ informacji pomiędzy stroną rządową a organizacjami rolniczymi.

Utworzone zostały następujące eksperckie zespoły zadaniowe:

- Zespół ds. Kształtowania Ustroju Rolnego;
- Zespół ds. Innowacyjności w Rolnictwie;
- Zespół ds. Produktów Pochodzenia Zwierzęcego;
- Zespół ds. Produktów Pochodzenia Roślinnego;
- Zespół ds. Bezpieczeństwa i Jakości Żywności;
- Zespół ds. Promocji;
- Zespół ds. Zwalczania Nieuczciwej Konkurencji;
- Zespół ds. Sprzedaży Bezpośredniej;
- Zespół ds. Stabilizacji Rynków Rolnych i Ograniczenia Ryzyka;
- Zespół ds. Spółdzielczości Rolniczej.

Wymogiem, w zakresie działania powyższych zespołów, jest udział w ich składzie przedstawicieli reprezentujących producentów, przetwórców i dystrybutorów.

■ Konsultacje zorganizowane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, dotyczące oceny stanu rolnictwa i wskazania obszarów, które wymagałyby poprawy

Skierowana przez Ministra Rolnictwa prośba do szeroko rozumianego środowiska rolniczego, w tym licznych rolniczych związków zawodowych, związków branżowych i innych organizacji rolniczych, o ocenę stanu rolnictwa i wskazanie obszarów, które wymagałyby poprawy, spowodowała również aktywność środowiska w zakresie oceny funkcjonowania samorządu rolniczego (izb rolniczych).

W opinii zarówno samorządu rolniczego, jak i rolniczych związków zawodowych oraz organizacji społeczno-zawodowych rolników, a także samorządu terytorialnego, konieczne jest wprowadzenie instrumentów prawnych, materialnych i finansowych, umożliwiających działanie izbom i właściwe wykonywanie zadań im powierzonych przez przepisy ustawowe. W opiniach tych organizacji izby rolnicze są i powinny być najważniejszą grupą organizacji rolniczych na obszarach wiejskich, tym bardziej, że reprezentują również interesy rolników indywidualnych na forum ponadnarodowym.

Zasięganie opinii izb rolniczych, poprzez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego co do programów i aktów prawnych, dotyczących rolnictwa i obszarów wiejskich, ma duży wpływ na kształtowanie polityki rolnej.

Organizacje rolnicze postulują o zmianę ustawy o izbach rolniczych pod kątem usprawnienia działalności samorządu rolniczego.

■ Wspieranie uczestnictwa polskich organizacji rolniczych, reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych na forum ponadnarodowych organizacji i organów UE

Reprezentacja interesów polskiego rolnictwa na forum unijnym wyraża się przede wszystkim poprzez przedstawicielstwo polskich organizacji rolniczych w COPA i COGECA – najważniejszych ekonomicznych grup interesu, działających przy Komisji Europejskiej, prowadzących lobbing na rzecz rolnictwa i producentów rolnych w krajach członkowskich UE. Polskie organizacje rolnicze aktywnie uczestniczą w pracach tych organizacji, w szczególności angażowały się w tworzenie pakietu legislacyjnego, dotyczącego WPR na lata 2014-2020. W związku ze zbliżającym się przeglądem mechanizmów WPR udział polskich organizacji rolniczych

Na wspieranie uczestnictwa polskich organizacji rolniczych, reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych na forum, przeznaczono w tegorocznym budżecie dotację celową w wysokości 4 mln zł

w tych strukturach nabiera jeszcze większego znaczenia. Z uwagi na fakt, iż koszty członkostwa polskich organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych są bardzo wysokie (składki członkowskie stanowią największą część tych kosztów) z budżetu państwa udzielana jest Krajowej Radzie Izb Rolniczych dotacja celowa, przeznaczona na dofinansowanie tych kosztów. Zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 września 2015 r. w sprawie udzielania i rozliczania dofinansowania kosztów związanych z uczestnictwem niektórych orga-

nizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych, reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej w latach 2015-2020, dofinansowaniem objęte są składki członkowskie, koszty obsługi w języku polskim prac w ponadnarodowych organizacjach rolniczych, koszty uczestnictwa w kongresach, konferencjach oraz posiedzeniach organów i grup roboczych ponadnarodowych organizacji rolniczych oraz koszty prowadzenia przez KRIR i organizacje rolnicze biur w Brukseli. W tegorocznej ustawie budżetowej zapisano dotację celową w wysokości 4 mln zł.

5.4. Wspieranie rozwoju instytucji finansowych działających na rzecz rolnictwa i wsi, w szczególności banków spółdzielczych i spółdzielczych kas oszczędnościowych

■ Zmiany w zasadach gospodarki finansowej ANR oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w przedmiocie rocznego zobowiązania Agencji z tytułu wpłat na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego

Przygotowany został projekt rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej Agencji Nieruchomości Rolnych oraz gospodarki finansowej Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w uwagi na nowe uregulowania, określone w ustawie z dnia 14 kwietnia 2016 r. o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 585).

W projekcie rozporządzenia zaproponowano, aby roczne zobowiązanie Agencji z tytułu wpłat na zasilenie Funduszu Rekompensacyjnego, o którym mowa w przepisach o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami RP, było obliczane jako suma:

- iloczynu 70% powierzchni gruntów sprzedanych w przetargach w danym roku obrotowym i średniej ceny sprzedaży jednego hektara gruntu Zasobu z jego częściami składowymi, uzyskanej w przetargach w danym roku obrotowym, oraz
- 35% wpływów z tytułu odpłatnego korzystania z mienia Zasobu.

5.5. Wsparcie dla systemu ubezpieczeń gospodarczych w rolnictwie

■ Notyfikacje do KE, dotyczące zmian w pomocy publicznej na wniosek NFOŚiGW i wskutek zmian w ustawie

Zgodnie z trybem przewidzianym w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczą-

cych pomocy publicznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404), notyfikowana została do KE następująca pomoc:

- pomoc indywidualną dla Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe na wniosek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- program Pomoc na przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody o pewność prawną na wniosek Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej;
- program Dopłaty do składek z tytułu ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich oraz częściowego dofinansowania odszkodowań wypłacanych producentom rolnym w związku z suszą (reasekuracja) – konieczność dokonania notyfikacji wynikała ze zmiany ustawy.

■ Samorządowe towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych i zmiany w prawie łowieckim

Aktualnie prowadzone są analizy możliwości stworzenia samorządowych towarzystw ubezpieczeń wzajemnych. Ponadto prowadzone są prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy prawo łowieckie, w którym przewiduje się uregulowanie kwestii wypłaty odszkodowań za szkody łowieckie.

5.6. Konsolidacja systemu urzędowej kontroli produktów żywnościowych

■ Zespół do spraw reformy instytucjonalnej systemu bezpieczeństwa żywności

Zarządzeniem nr 7 z dnia 7 marca 2016 r. powołany został Zespół do spraw reformy instytucjonalnej systemu bezpieczeństwa żywności w zakresie należącym do kompetencji IJHARS oraz Inspekcji Handlowej, dotyczącym zadań, organizacji i finansowania nowotwo-

Koncepcję zmian w organizacji i funkcjonowaniu służb inspekcyjnych opracowuje specjalny Zespół do spraw reformy instytucjonalnej systemu bezpieczeństwa żywności

rzony Inspekcji. Zadaniem Zespołu jest opracowanie propozycji zreformowania systemu nadzoru nad bezpieczeństwem żywności oraz stworzenia koncepcji zmian w organizacji i funkcjonowaniu służb inspekcyjnych, w tym projektów ustaw, niezbędnych do przeprowadzenia reformy instytucjonalnej systemu bezpieczeństwa żywności.

Realizacja tego działania wymaga przeprowadzenia analiz, dotyczących m.in. obowiązujących przepisów prawa z zakresu urzędowych kontroli żywności, które będą stanowić podstawę do wypracowania propozycji jednolitego i zintegrowanego systemu kontroli w łańcuchu rolno-spożywczym, uwzględniającego zarówno zakres kompetencji, jak i strukturę nowych organów kontrolnych.

Podstawę do wypracowania jednolitego systemu kontroli w łańcuchu żywnościowym będą stanowić m.in. analizy obowiązujących przepisów prawa z zakresu urzędowych kontroli żywności

Zgodnie z harmonogramem prac, Zespół został zobligowany do opracowania raportu i przekazania go Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi do 30 czerwca 2016 r.

■ Obniżenie kosztów funkcjonowania systemu unieszkodliwiania padłych zwierząt

Wyłanianie podmiotów branży utylizacyjnej, z którymi ARiMR zawiera na dany rok umowy określające tryb i warunki świadczenia przez podmioty utylizacyjne producentom rolnym usług zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich, dofinansowanych przez Agencję, odbywa się zgodnie z *Zasadami rozpatrywania wniosków o finansowanie lub dofinansowanie kosztów zbioru, transportu i unieszkodliwiania padłych zwierząt gospodarskich ponoszonych przez producentów rolnych* oraz zawierania umów z podmiotami utylizacyjnymi, określonymi w zarządzeniu Prezesa ARiMR. Podmiot utylizacyjny, po przeprowadzonym przez Agencję naborze, otrzymuje łączny li-

mit środków, z którego realizuje usługi we wszystkich uznanych przez Agencję województwach. Minister Finansów wskazał, że **koszty realizacji pomocy wzrosły z 71 991 tys. zł w 2012 r. do 111 034 tys. zł w 2015 r., co oznacza wzrost o ponad 54%**, co w opinii ww. Ministra potwierdza konieczność przeanalizowania przepisów ww. rozporządzenia w zakresie pomocy na utylizację i wypracowanie nowych rozwiązań. Jednakże MRiRW zwracało uwagę, na fakt, że z roku na rok zmienia się świadomość producentów rolnych odnośnie zagospodarowywania padłych zwierząt gospodarskich (2009 r. z programu skorzystało 77,3 tys. producentów rolnych, natomiast w 2014 r. 101 tys. producentów). **W 2015 r. przewiduje się, że z programu skorzysta około 116 tys. producentów rolnych.** Rozważa się udzielanie pomocy bezpośrednio jej adresatom (producentom rolnym) i zrezygnowanie z pośrednictwa podmiotów utylizacyjnych. Umożliwi to m.in. swobodę wyboru przez producentów rolnych podmiotu utylizacyjnego wykonującego usługę.

■ Powołanie stałego zespołu roboczego do spraw UPZZ w celu rozwiązania bieżących problemów

15 marca br. zostało podpisane przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi zarządzenie nr 9, powołujące Zespół roboczy do spraw UPZZ w celu rozwiązywania bieżących problemów.

■ Zmniejszenie liczby kontroli w sektorze utylizacyjnym

W 2015 r. Główny Lekarz Weterynarii podjął decyzję o zmniejszeniu liczby kontroli w sektorze utylizacyjnym. Liczba kontroli została zmniejszona o ponad 50%.

5.7. Ocena funkcjonowania agencji płatniczych w Polsce i powołanie Agencji Rozwoju Obszarów Wiejskich

5.8. Usprawnienie systemu programowania polityki rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich

■ System programowania PROW 2014-2020

14 marca br. w dzienniku ustaw opublikowane zostało **Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie określenia wysokości limitów środków dostępnych w ramach schematów pomocy technicznej Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.** Celem przedmiotowego rozporządzenia jest umożliwienie sprawnego wydatkowania dostępnych środków pomocy technicznej PROW na lata 2014-

2020, dla organów lub jednostek organizacyjnych, zwanych dalej „beneficjentami”, realizujących operacje pomocy technicznej.

18 kwietnia br. odbyło się **drugie posiedzenie Grupy Roboczej ds. Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich**, powołanej Zarządzeniem nr 59 Ministra Rolnictwa, podczas którego **przyjęto dwuletni Plan operacyjny KSOW na lata 2016-2017**.

W okresie sprawozdawczym prowadzone również były prace nad:

- nowelizacją ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 w zakresie pomocy technicznej;
- zmianą PROW na lata 2014-2020 w celu **zwiększenia budżetu Pomocy Technicznej**. Zgodnie z art. 51 ust. 2 rozporządzenia PE i Rady 1305/2013, do 4% całkowitej kwoty, w ramach każdego programu rozwoju obszarów wiejskich, można przeznaczyć na zadania związane z pomocą techniczną;

Zadania, m.in. z zakresu wdrażania działania Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym PROW 2014 - 2020, zostały powierzone ARiMR

- rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy technicznej w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020;
- wyborem wykonawcy badania doboru kanałów i narzędzi do realizacji Działania 9 Planu komunikacyjnego PROW 2014-2020 – Kompleksowy projekt promocji PROW 2014-2020 (zgodnie z zapisami Strategii komunikacji PROW 2014-2020 działanie to opracowane jest przez IZ we współpracy z podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii, do końca 2017 r. Kampania realizowana będzie począwszy od 2018 r.).

W celu **przyspieszenia i usprawnienia wdrażania PROW 2014-2020**, w listopadzie 2015 r. **Minister**

Rolnictwa i Rozwoju Wsi przekazał do KE wnioski o zmianę Programu. Propozycje zmian obejmowały m.in. wprowadzenie zmian do systemu instytucjonalnego PROW 2014-2020, polegających na powierzeniu zadań z zakresu wdrażania działań *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* oraz *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw ARiMR*. Wprowadzenie tej zmiany umożliwi przyspieszenie prac nad uruchomieniem ww. instrumentów wsparcia. **Pierwsza modyfikacja PROW 2014-2020 została zatwierdzona Decyzją Wykonawczą KE 27.04.2016 r.** W ślad za przekazanym do KE wnioskiem, opracowano również projekt zmiany do ustawy o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

5.9. Stabilne finansowanie rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich

■ Wieloletni Plan Finansowy Państwa na lata 2016-2019

Na etapie prac nad aktualizacją *Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2016-2019*, w części 32 – Rolnictwo, 33 – Rozwój wsi, 35 – Rynki rolne, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zgłosił do Ministerstwa Finansów wydatki w ramach budżetu państwa oraz środków europejskich w łącznej kwocie **107.683.640 tys. zł**, z tego:

W latach 2016-2019 na realizację zadań w zakresie Polityki rolnej i rybackiej planuje się przeznaczyć wydatki budżetu państwa łącznie ze środkami UE w kwocie **105.318.129 tys. zł**.

- w 2016 r. w kwocie 15.894.456 tys. zł,
- w 2017 r. w kwocie 30.612.511 tys. zł,
- w 2018 r. w kwocie 31.695.795 tys. zł,
- w 2019 r. w kwocie 29.480.878 tys. zł.

Powyższe wydatki zostały zaplanowane w siedmiu funkcjach, w ramach których Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi realizuje zadania. Na realizację zadań w latach 2016-2019, w ramach **funkcji 21 Polityka rolno i rybacka**, planuje się przeznaczyć wydatki budżetu państwa łącznie ze środkami Unii Europejskiej w kwocie **105.318.129 tys. zł.**

■ **Nieoprocentowane kredyty na finansowanie kosztów produkcji rolnej dla producentów rolnych, którzy złożyli wniosek o jednolitą płatność obszarową za 2015 r.**

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 lutego 2016 r., zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. poz. 170), uruchomione zostały nieoprocentowane kredyty na sfinansowanie kosztów produkcji rolnej dla producentów rolnych, którzy złożyli wniosek o jednolitą płatność obszarową za 2015 r. W ramach ww. linii kredytowej banki mogą udzielać,

Rolnikom, którzy złożyli wniosek o jednolitą płatność obszarową za 2015 r., banki mogą udzielać na 6 miesięcy, kredytów obrotowych na sfinansowanie kosztów produkcji rolnej

z własnych środków, na okres do 6 miesięcy, kredytów obrotowych na sfinansowanie kosztów produkcji rolnej. Całość oprocentowania kredytu pokryje ARiMR, natomiast producent rolny będzie ponosił wyłącznie koszty prowizji w wysokości 0,25%. Powyższa pomoc udzielana jest w formule *de minimis* co oznacza, że wysokość dopłat do oprocentowania kredytu nie będzie mogła przekroczyć wolnego limitu tej pomocy na jedno gospodarstwo rolne (trzyletni limit na jedno gospodarstwo rolne wynosi równowartość 15 tys. euro).

■ **Zwrot podatku akcyzowego, zawartego w cenie oleju napędowego, wykorzystywanego do produkcji rolnej**

Zgodnie z ustawą z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U.

Stawka zwrotu podatku akcyzowego, zawartego w cenie oleju napędowego, wykorzystywanego do produkcji rolnej w br., wynosi 1,00 zł na 1 litr

z 2015 r. poz. 1340) dokonywany jest zwrot podatku akcyzowego, zawartego w cenie oleju napędowego, wykorzystywanego do produkcji rolnej producentom rolnym. Stawka zwrotu podatku w 2016 r. wynosi 1,00 zł na 1 litr oleju, a limit zwrotu na 1 ha wynosił 86,00 zł. W ustawie budżetowej na 2016 rok na zwrot ww. podatku akcyzowego oraz pokrycie kosztów gmin zostały zaplanowane środki w kwocie 850 mln zł. Na podstawie złożonych przez wojewodów wniosków za pierwszy okres płatniczy 2016 r. zwrot podatku akcyzowego, wraz z kosztami gmin, wynosi łącznie ok. 603,1 mln zł.

5.10. Programowanie rozwoju i opracowanie Paktu dla Obszarów Wiejskich

■ **Raport o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym**

Podstawą diagnostyczną Planu na rzecz odpowiedzialnego rozwoju będzie *Raport o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym*, który był omawiany na Komitecie Stałym Rady Ministrów w dniu 4 maja br. **W Raporcie tym znajdują się m.in. treści zaproponowane przez MRiRW**, wskazujące na takie zagadnienia, jak np.:

- zwiększenie skuteczności i wymiaru spójności polityki regionalnej poprzez dedykowane wsparcie (w tym m.in. dla obszarów wiejskich, małych i średnich miast) oraz właściwe zaadresowanie terytorialne budżetu polityki regionalnej;
- znaczące zróżnicowanie zjawisk społecznych w ramach województw oraz w podziale miasto-wieś;
- deficyty w rozwoju infrastrukturalnym na obszarach wiejskich;
- niewystarczającą ilość, dobrze wynagradzanych miejsc pracy, w szczególności na obszarach wiejskich

i w małych miastach, przy stosunkowo niskim wykorzystaniu potencjalnych zasobów pracy oraz duży poziom migracji, która powoduje zmniejszanie potencjału demograficznego młodych, dobrze wykształconych obywateli z tych regionów;

- niewykorzystane potencjalne zasoby pracy na obszarach wiejskich (w tym m.in. w tzw. „bezrobociu ukrytym” w rolnictwie);
- znaczenie gospodarcze rolnictwa, dynamiczne przemiany strukturalne w tym sektorze oraz wrażliwość sektora na zmiany klimatyczne;
- konieczność wzmocnienia starań, by służby KE właściwie identyfikowały szanse i zagrożenia dla migracji zawodowej w Polsce; w szczególności, aby odejść od nieuprawnionej, ale wielokrotnie powtarzanej tezy, że u podstaw niskiego poziomu mobilności zawodowej ludności, związanej z rolnictwem, jest system zabezpieczenia społecznego rolników i preferencyjne opodatkowanie w rolnictwie;
- znaczenie dla ochrony zdrowia społeczeństwa, sprawnego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa żywności;
- niskie dochody gospodarstw domowych rolników oraz dysproporcje dochodowe w ujęciu miasto/wieś;
- uwarunkowania procesów urbanizacyjnych na obszarach wiejskich w bezpośrednim lub niedalekim sąsiedztwie miast.

■ Pakt dla obszarów wiejskich

W styczniu 2016 r. zainicjowano prace nad dokumentem pt. **Pakt dla obszarów wiejskich**, który w założeniu ma być porozumieniem społecznym i politycznym, integrującym kompleksowo działania wielu podmiotów (administracji rządowej i samorządowej, lokalnych społeczności, organizacji społecznych i zawodowych) w realizacji wspólnego celu, jakim jest szeroko rozumiany rozwój obszarów wiejskich. Jego celem jest wskazanie i opisanie wybranych instrumentów z różnych polityk, które mogą przyczynić się do bardziej efektywnego oddziaływania na poszczególne dziedziny rozwoju obszarów wiejskich. Ma to zapewnić odpowiednie ukierunkowanie wsparcia na rzecz obszarów wiejskich, realizowanego na poziomie regionalnym i krajowym przy wykorzystaniu środków krajowych i UE.

Prace nad omawianym dokumentem prowadzone są przez MRiRW, przy udziale Zespołu do spraw opracowania dokumentu programowego **Pakt dla obszarów wiejskich**, będącego organem pomocniczym Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W skład Zespołu, oprócz przedstawicieli administracji rządowej, wchodzi m.in. eksperci z zakresu rolnictwa, przedsiębiorczości na obszarach wiejskich, spraw społecznych oraz zarządzania i finansów publicznych.

Dotychczas odbyły się cztery posiedzenia Zespołu (w dniach 7 stycznia, 21 stycznia, 25 lutego i 25 kwietnia br.). Ponadto, w prace nad dokumentem zaangażowano także departamenty MRiRW oraz szereg podmiotów zewnętrznych. W odpowiedzi otrzymano 457 zgłoszeń o zróżnicowanej tematyce, formie i skali.

W ramach ww. prac **przygotowano wstępny projekt Paktu w perspektywie krótkookresowej**. Równolegle zainicjowano prace nad Paktem w części długookresowej. W ramach dalszych prac planuje się realizację następujących zadań:

Raport o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym oraz przestrzennym będzie m.in. zawierał zagadnienia dotyczące znaczenia dla ochrony zdrowia społeczeństwa sprawnego funkcjonowania systemu bezpieczeństwa żywności

- powołanie w ramach Zespołu tematycznych grup roboczych, które skoncentrują się na wybranych zagadnieniach Paktu w zakresie szczegółowego opisu samych przedsięwzięć, jak i dalszego sposobu ich wdrażania (kwiecień/maj 2016 r.);
- przygotowanie przez Zespół (przy udziale departamentów MRiRW) kompleksowej propozycji zmian programowych, legislacyjnych, wdrożeniowych i finansowych, umożliwiających wdrożenie poszczególnych przedsięwzięć Paktu (maj-wrzesień 2016 r.);
- skierowanie, uzgodnionego i zatwierdzonego na poziomie kierownictwa MRiRW, dokumentu do uzgodnień międzyresortowych, a następnie do rozpatrzenia przez Komitet Stały Rady Ministrów i ostatecznie przez Radę Ministrów. Przedmiotowy dokument skierowany zostanie równoległe pod obrady Komitetu Koordynacyjnego Polityki Rozwoju (październik-listopad 2016 r.);
- prezentacja przyjętego przez Radę Ministrów dokumentu na konferencji, promującej Pakt (z udziałem wszystkich stron Paktu, tj. strony rządowej, samorządowej, społecznej, branżowej, naukowej, doradczej), a następnie przeprowadzenie kampanii informacyjnej, skierowanej do beneficjentów przedsięwzięć, zaplanowanych w ramach Paktu (grudzień 2016 r.). Sukcesywne uruchamianie przedsięwzięć Paktu planuje się od początku 2017 r.

OBSZAR VI EDUKACJA I WIEDZA NA OBSZARACH WIEJSKICH

6.1. Wyrównywanie szans edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich

■ Działania w zakresie wyrównywania szans edukacyjnych mieszkańców obszarów wiejskich z wykorzystaniem instytucji podległych i nadzorowanych przez MRiRW

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi i nadzoruje 45 Zespołów Szkół Centrów Kształcenia Rolniczego (ZSCKR) w 15 województwach oraz Krajowe Centrum Edukacji Rolniczej (KCER) w Brwinowie, na podstawie art. 5 ust. 3d oraz art. 32a ust. 1a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r. poz. 2156, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. *Karta Nauczyciela* (Dz. U. z 2014 r. poz. 191, z późn. zm.). Około 90% szkół resortowych usytuowana jest na terenach wiejskich, często w pobliżu miejsca zamieszkania młodzieży.

W okresie sprawozdawczym w MRiRW podjęto następujące działania:

- zapewniono odpowiednie środki finansowe na funkcjonowanie i rozwój 45 ZSCKR oraz KCER w Brwinowie, w szczególności na tworzenie i unowocześnianie bazy dydaktycznej do kształcenia praktycznego;

- opracowano diagnozę stanu oświaty rolniczej;
- wypracowano modelowe rozwiązania dydaktyczne wsparcia rozwoju kształcenia w zawodach rolniczych poprzez m.in. przejścia szkół rolniczych od jednostek samorządu terytorialnego;
- zgłoszono do Ministra Edukacji Narodowej uwagi do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw, dotyczące m.in. zakładania i prowadzenia w szkołach rolniczych liceum ogólnokształcącego dla dorosłych oraz poszerzenia w KCER oferty doskonalenia nauczycieli (także w zakresie pracy wychowawczej i kompetencji językowych), w celu zwiększenia możliwości edukacyjnych uczniom i nauczycielom szkół rolniczych, a także możliwości tworzenia oddziałów zamiejscowych szkół i placówek rolniczych, mając na uwadze spełnienie oczekiwań miejscowych środowisk;
- rozpoczęto działania, zmierzające do przejścia kolejnych szkół rolniczych od jednostek samorządu terytorialnego, zgodnie z art. 5 ust. 5e i ust. 5f ww. usta-

wy o systemie oświaty. Skierowano wystąpienie do 10 starostów i prezydentów miast, z prośbą o rozważenie możliwości przekazania prowadzenia 10 szkół rolniczych. Wystąpiono także do Ministra Edukacji Narodowej oraz do Ministra Finansów w sprawie wyjaśnienia sposobu naliczania i przekazywania subwencji oświatowej dla przyjmowanych szkół rolniczych;

W szkołach rolniczych wprowadzono nowe zawody m.in. jeździec

- rozpoczęto procedury przejścia dwóch szkół powiatowych;
- wnioskowano o skorygowanie materiałów niezbędnych do aktualizacji *Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2016-2019*, począwszy od roku 2017, w celu zwiększenia środków finansowych o kwotę 273.000 tys. zł na przyjmowanie szkół rolniczych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- wprowadzono w szkołach rolniczych nowe zawody, między innymi, przetwórcy ryb, technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki i jeździec. Ponadto, MRiRW aktualizuje ofertę edukacyjną, wprowadzając niezbędne zmiany w treściach i metodach kształcenia przyszłych absolwentów tych szkół;
- powołano w szkołach resortowych 7 nauczycieli-doradców metodycznych kształcenia zawodowego, którzy wraz z KCER w Brwinowie stwarzają nauczycielom tych szkół warunki do systematycznego doskonalenia i podnoszenia kwalifikacji;
- wystąpiono o środki finansowe w wysokości ponad 2 000 tys. zł rocznie na zatrudnienie we wszystkich szkołach resortowych 45 brakujących pedagogów i psychologów, niezbędnych do realizacji zadań z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, zgodnie z ustawą z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty oraz rozporządzeniem z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. z 2013 r. poz. 532);

- zakończono nabór wniosków na materialne wsparcie szkół rolniczych, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego dot. zakupu pomocy dydaktycznych, np. maszyn, urządzeń, narzędzi, książek, publikacji i specjalistycznego oprogramowania komputerowego, niezbędnego do realizacji praktycznej nauki zawodu, w zawodach dla których właściwym jest minister właściwy ds. rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych;
- w ramach wsparcia kształcenia praktycznego wystąpiono do ANR w sprawie rozważenia możliwości przekazania w trwałe zarząd części nieruchomości, wchodzących w skład Zasobu Własności Skarbu Państwa, na rzecz resortowych szkół rolniczych, w celu zapewnienia im odpowiednich warunków do realizacji kształcenia zawodowego;
- wystąpiono do ANR z prośbą o zintensyfikowanie współpracy pomiędzy szkołami rolniczymi MRiRW a spółkami Skarbu Państwa branży rolno-spożywczej, w celu włączenia się spółek hodowli roślin uprawnych oraz hodowli zwierząt gospodarskich o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, w realizację zajęć praktycznych i praktyk zawodowych uczniów resortowych szkół rolniczych. W odpowiedzi ANR poinformowała, że nawiązała współpracę ze szkołami rolniczymi w zakresie zapewnienia im odpowiednich warunków do realizacji kształcenia zawodowego;

Rozważana jest możliwość przekazania części nieruchomości, wchodzących w skład Zasobu Własności Skarbu Państwa, w trwałe zarząd resortowych szkół rolniczych

- zwrócono się do instytutów badawczych, ODR, CDR w Brwinowie oraz KCER w Brwinowie w sprawie włączenia się w proces, mający na celu stworzenie możliwości nabywania wiedzy i umiejętności w powiązaniu z praktyką zawodową, a także o włączenie się w realizację doskonalenia zawodowego nauczycieli szkół rolniczych oraz wspólne przygotowanie bazy go-

spodarstw rolnych, przedsiębiorstw, instytucji i innych podmiotów, z których mogłyby korzystać szkoły w realizacji programów nauczania, zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Koordynatorem zadania będzie KCER;

- zwrócono się do KRIR oraz wojewódzkich izb rolniczych o pomoc w organizacji praktyk zawodowych oraz ułatwienie szkołom bliższych kontaktów z gospodarstwami rolnymi;
- wystąpiono do Ministra Edukacji Narodowej w sprawie rozważenia możliwości wypracowania modelu finansowania kształcenia zawodowego w Polsce z udziałem pracodawców, w tym stworzenia realnych zachęt finansowych dla pracodawców, przyjmujących uczniów i słuchaczy realizujących praktyczną naukę zawodu;
- kontynuowano działania, mające na celu ochronę i utrzymanie małych szkół wiejskich poprzez występowanie do Ministra Edukacji Narodowej z prośbą o spowodowanie zatrzymania procesu likwidacji tych szkół.

■ Podnoszenie poziomu wykształcenia mieszkańców obszarów wiejskich w ramach PROW 2014-2020

W PROW 2014-2020 realizowane są działania wspierające podnoszenie poziomu wykształcenia i kwalifikacji rolników i leśników *Transfer wiedzy i działalność informacyjna* oraz *Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem rolnym i usługi z zakresu zastępstw*.

6.2. Zwiększenie dostępności edukacji i wiedzy na poziomie średnim i wyższym dla mieszkańców obszarów wiejskich

MRiRW prowadzi stałą analizę przepisów Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dotyczące kształcenia na odległość (kursy

Interesującymi formami edukacji na obszarach wiejskich mogą być kursy e-learningowe i kształcenie z wykorzystaniem technik multimedialnych

e-learningowe i kształcenie z wykorzystaniem technik multimedialnych), stwierdzając, że pozwalają one nie tylko na wprowadzenie takiej formy, ale także szczegółowo określają warunki techniczne i zasady organizacji zajęć, stanowiących integralną część kształcenia w systemie szkolnym na poziomie wyższym oraz w systemie pozaszkolnym.

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem przyjęto koncepcję rozwoju działalności KCER w Brwinowie, zmierzającą m.in. do prowadzenia form e-learningowych na już utworzonej platformie edukacyjnej na bazie Moodle.

6.3. Zwiększenie efektywności funkcjonowania i dostępności doradztwa rolniczego w systemie wiedzy rolniczej

■ Wsparcie finansowe dla szkół m.in. w ramach programów unijnych

W ramach finansowania projektów unijnych w 2016 r. dla szkół resortowych, **Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zabezpieczył środki finansowe w wysokości 2 183 tys. zł, które w nadchodzących latach będą systematycznie zwiększane.** W roku 2017 r. na realizację programów unijnych planuje się przeznaczyć kwotę 9 640 tys. zł. W okresie sprawozdawczym Minister RiRW wydał ok 60 upoważnień dla dyrektorów szkół resortowych, dot. przystąpienia do projektów w ramach programów UE. Na ten cel w Budżecie Środków Europejskich zabezpieczono w roku 2016 środki w wysokości 5 442 tys. zł, a w następnych latach odpowiednio: 21.849 tys. zł w roku 2017 i w roku 2018 kwotę 8 949 tys. zł. Ponadto szkoły pozyskują również środki z rezerw celowych w ramach realizacji projektów programu ERASMUS+, który ma na celu wspieranie efektywnego wykorzystywania potencjału kapitału społecznego oraz promowania idei uczenia się przez całe życie.

Minister Rolnictwa położył nacisk na inwestycje poprawiające wyposażenie techniczne szkoły, przeznaczając w 2016 roku około 22.000 tys. zł na zakup nowoczesnego sprzętu rolniczego oraz doposażenie bazy dydaktycznej.

W ramach wsparcia i podnoszenia poziomu i jakości kształcenia w ZSCKR, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, **w ramach realizacji Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa, dotyczącego wspierania w latach 2016-2020 organów prowadzących szkoły oraz biblioteki pedagogiczne w zakresie rozwijania zainteresowań uczniów przez promocję i wspieranie czytelnictwa dzieci i młodzieży, w tym zakup nowości wydawniczych, przyznał dofinansowanie 11 szkołom resortowym na łączną kwotę 96 tys. zł.**

W celu przygotowania absolwentów szkół resortowych do spełnienia wymagań wspólnego rynku UE, podjęto działania, mające na celu synergę szkół resortowych ze spółkami Skarbu Państwa, instytucjami badawczymi oraz przedsiębiorcami prywatnymi. Szczególnie istotnym jest zaangażowanie spółek w przygotowanie i doskonalenie nauczycieli przedmiotów zawodowych szkół rolniczych poprzez współpracę z Krajowym Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie (KCER). W efekcie tej współpracy absolwenci szkół resortowych będą lepiej przygotowani do korzystania z różnych mechanizmów wsparcia rozwoju polskiego rolnictwa.

Troska o wsparcie kształcenia w zawodach rolniczych przejawia się również w **udzielanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi dotacjach dla szkół kształcących w zawodach rolniczych, podlegających jednostkom samorządu terytorialnego. W 2016 r. przeznaczono kwotę w wysokości 300 tys. zł. na doposażenie bazy dydaktycznej.** Dzięki uzyskanym środkom finansowym, szkoły nie będące szkołami resortowymi, a uczące w zawodach rolniczych, dla których właściwym ministrem jest Minister Rolnictwa, mogą zakupić sprzęt niezbędny do realizacji praktycznej nauki zawodu.

■ Zwiększenie efektywności funkcjonowania i dostępności doradztwa rolniczego

W celu wsparcia prac Ministerstwa, związanych z zwiększeniem efektywności funkcjonowania i dostępności doradztwa rolniczego, zarządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi nr 6 z dn. 24 lutego 2016 r., **został powołany Zespół do spraw funkcjonowania systemu doradztwa rolniczego.** W skład zespołu wchodzi przedstawiciele CDR, ośrodków doradztwa rolniczego, prywatnych podmiotów doradczych, izb rolniczych, ARiMR oraz MRiRW.

Zespół uczestniczy m.in. w prowadzonych przez Ministerstwo pracach nad projektem ustawy, zmieniającej ustawę z dnia 22 października 2004 r. o *jednostkach doradztwa rolniczego*. Podstawową, spośród przygotowanych zmian, jest koncepcja zmiany podległości wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego (WODR). Ośrodki, nadzorowane obecnie przez zarządy województw, zostaną objęte nadzorem Ministra RiRW.

Do końca kwietnia 2016 r. wypracowane zostały ponadto propozycje zmiany ustawy o jednostkach doradztwa rolniczego w zakresie zadań ośrodków doradztwa rolniczego oraz CDR. Zmiany przepisów będą dotyczyć również wprowadzenia wymogu akredytacji podmiotów doradczych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, kwestii specjalności

i związanych z nimi kryteriów dla doradców oraz niezbędnych zmian w systemie szkoleń doradców rolniczych, rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych. Projekt ustawy został wpisany do Wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów.

■ Opracowanie jednolitych standardów świadczenia usług doradczych

W Centrum Doradztwa Rolniczego przygotowywane są metodyki świadczenia 17 rodzajów usług doradczych. Metodyki te tworzą system standardów świadczenia doradztwa w poszczególnych dziedzinach, który służy w szczególności potrzebom PROW 2014-2020, ale może mieć też zastosowanie przy świadczeniu usług niezależnie. MRiRW zarezerwowało, w ramach pomocy technicznej, środki na szkolenia dla doradców. **Od marca 2016 r. CDR w Brwinowie, jako instytucja odpowiedzialna za doskonalenie zawodowe doradców rolniczych, na zlecenie MRiRW prowadzi szkolenia uzupełniające dla doradców rolnośrodowiskowych i ekspertów przyrodniczych.**

ARiMR uczy również doradców, którzy będą pomagali rolnikom w wypełnianiu wniosków o przyznanie dopłat bezpośrednich, Poznań 12 lutego 2015 r.

Zorganizowano 3 spotkania informacyjno-szkoleniowe dla pracowników WODR, wykonujących zadania na rzecz SIR, podczas których omówiono sposoby współpracy z jednostkami naukowo-badawczymi w ramach SIR, cele, zadania i priorytety SIR, dobre praktyki z działalności Sieci w województwach oraz bieżące zagadnienia związane z funkcjonowaniem SIR i Planem Działania KSOW na lata 2014-2020.

Rozpoczęto tworzenie baz danych w zakresie innowacji, dotyczących: operacji realizowanych przez Grupy Operacyjne EPI, prac naukowo-badawczych oraz dobrych praktyk.

■ Projekt Elektroniczna Platforma Usług Doradztwa i Transferu Wiedzy

Przygotowany został przez CDR projekt pn. *Elektroniczna Platforma Usług Doradztwa i Transferu Wiedzy*. Pro-

jekt zakłada opracowanie i wdrożenie pakietu 14 usług elektronicznych, które będą dostępne dla pracowników WODR poprzez platformę internetową.

Projekt został złożony przez CDR 31 marca br., w drugim naborze wniosków w ramach działania 2.1 Wysoka jakość i dostępność e-usług publicznych Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (PO PC).

6.4. Zwiększenie efektywności funkcjonowania instytutów badawczych z obszaru rolnictwa

■ Opracowanie i ustanowienie programów wieloletnich instytutów badawczych podległych MRiRW

Spośród 10 instytutów, nadzorowanych przez MRiRW, trzy posiadają kategorię naukową A (PIWet-PIB, IZ-PIB, InHort), a pozostałych siedem – kategorię B. Sześć instytutów badawczych posiada status państwowych instytutów badawczych (PIB). Są to: IERGŻ-PIB, IHAR-PIB, IOR-PIB, IUNG-PIB, IZ-PIB i PIWet-PIB.

Obecnie funkcjonuje 8 programów wieloletnich, realizowanych przez instytuty resortu rolnictwa. Jeden z nich dotyczy ochrony roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności

Rada Ministrów w grudniu 2015 r. uchwaliła cztery programy wieloletnie (łącznie funkcjonuje obecnie 8 takich programów, realizowanych przez instytuty resortu rolnictwa) dla instytutów badawczych, nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Są to:

- program wieloletni *Ochrona roślin uprawnych z uwzględnieniem bezpieczeństwa żywności oraz ograniczenia strat w plonach i zagrożeń dla zdrowia ludzi, zwierząt domowych środowiska*, realizowany przez IOR-PIB;
- program wieloletni *Zwiększenie wykorzystania krajowego białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów zwierzęcych w warunkach zrównoważo-*

nego rozwoju, realizowany przez IUNG-PIB wspólnie z ITP;

- program wieloletni *Wspieranie działań w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystania rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Polsce oraz kształtowania jakości surowców roślinnych na lata 2016-2020*, realizowany przez IUNG-PIB;
- program wieloletni *Ochrona i zarządzanie krajowymi zasobami genetycznymi zwierząt gospodarskich w warunkach zrównoważonego użytkowania*, realizowany przez IZ-PIB.

Projekt kolejnego programu wieloletniego lata 2016-2020 pod nazwą *Przedsięwzięcia technologiczno-przyrodnicze na rzecz innowacyjnej, efektywnej i niskoemisyjnej gospodarki na obszarach wiejskich*, który ma być realizowany przez ITP, jest obecnie w trakcie uzgodnień międzyresortowych.

■ Działania służące zwiększeniu efektywności funkcjonowania instytutów badawczych

W celu zwiększenia efektywności funkcjonowania instytutów badawczych MRiRW przeprowadziło m.in. analizę i diagnozę sytuacji nadzorowanych instytutów badawczych. Określone zostały wspólne oczekiwania, zidentyfikowano główne problemy i potrzeby instytutów. W celu ich głębszej analizy, a także wyznaczenia kierunków dalszych działań, Minister Rolnictwa zorganizował spotkanie z przedstawicielami kierownictwa nadzorowanych instytutów badawczych, w którym udział wzięli również przedstawiciele Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W wyniku wspólnej dyskusji określono kierunki działań, uwzględniające m.in. wspieranie działalności innowacyjnej oraz badawczo-rozwojowej, konieczność wypracowania skutecznych mechanizmów transferu wiedzy z nauki do praktyki, utrzymanie stabilnego finansowania działalności statutowej, zmianę przepisów dot. finansowania nauki i badań, tworzenie programów badawczych i ich finansowanie, wsparcie instytutów w ich działaniach na szczeblu krajowym i zagranicznym (wsparcie eksperckie w procesie decyzyjnym w zakresie tworzonej legislacji krajowej i unijnej, włączenie w prace na forum unijnym).

■ Program Horyzont 2020

W celu zwiększenia udziału potencjału badawczego, nadzorowanych Instytutów na forum międzynarodowym, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi zainicjował na forum unijnym dyskusję nt. rozwiązań, umożliwiających większy udział w wykorzystaniu środków przez kraje UE-13 w ramach Programu Horyzont 2020. Ponadto, wyrażone zostało również oczekiwanie, że KE

przeprowadzi diagnozę barier w tym zakresie oraz zdefiniuje i zastosuje możliwe sposoby poprawy tej sytuacji. Stanowisko zostało zaprezentowane przez Ministra Rolnictwa na posiedzeniu Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa w grudniu 2015 r. oraz w dniu 15 lutego 2016 r.

Polska chce wypracować rozwiązania, które pozwalałyby m.in. na zwiększenie udziału jednostek naukowo-badawczych w środkach finansowych w ramach programu Horyzont 2020

MRiRW również aktywnie włączyło się do dyskusji, związanej z rozpoczynającymi się pracami nad przygotowaniem ostatniego trzyletniego Programu Prac Horyzont 2020 na lata 2018-2020. Również z inicjatywy MRiRW, Polska prezydencja w Grupie Wyszehradzkiej zamierza zainicjować dyskusję na rzecz wypracowania rozwiązań, które pozwalałyby m.in. na zwiększenie udziału jednostek naukowo-badawczych w środkach, w ramach programu Horyzont 2020. Postulat silniejszego włączenia potencjału badawczego państw Grupy Wyszehradzkiej w realizację projektów w obszarze rolnictwa, w ramach programu Horyzont 2020, został wpisany do programu prac polskiej prezydencji w Grupie Wyszehradzkiej.

6.5. Stworzenie systemu wdrażania wiedzy rolniczej oraz doskonalenia zawodowego i praktycznego w oparciu o szkoły rolnicze

■ Podniesienie rangi szkolnictwa zawodowego oraz odbudowanie sieci Zasadniczych Szkół Zawodowych

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotowało *Informację, dotyczącą możliwości i potrzeb Krajowego Centrum Edukacji Rolniczej w Brwinowie w zakresie realizacji zadań statutowych i rozwoju publicznej placówki doskonalenia nauczycieli przedmiotów zawodowych, prowadzonej przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi*

i zdecydowano o uwzględnieniu tego wsparcia przy projektowaniu budżetu na 2017 r.

6.6. Wprowadzenie mechanizmów Europejskiego Partnerstwa Innowacyjnego

■ Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR)

SIR tworzą: Centrum Doradztwa Rolniczego (jako instytucja koordynująca zadania Sieci) oraz 16 wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego. W styczniu 2016 r. opracowany został *Plan operacyjny SIR na lata 2016-2017*, w ramach którego zaplanowano szereg przedsięwzięć, które polepszą przepływ informacji pomiędzy nauką a praktyką oraz zapewnią sprzężenie zwrotne, czyli dopływ do nauki informacji o potrzebach odbiorców, jak również zapewnią dostęp do informacji o innowacyjnych rozwiązaniach, zarówno poprzez bazy danych, strony internetowe, spotkania, szkolenia etc., jak i indywidualne konsultacje.

Realizując zadania SIR, ośrodki doradztwa rolnicze-

Opracowany został *Plan operacyjny SIR na lata 2016-2017*, w którym m.in. zaplanowano zwiększenie dostępu do informacji o innowacyjnych rozwiązaniach poprzez szkolenia i indywidualne konsultacje

go (WODR) podejmują działania na poziomie poszczególnych województw. W efekcie tych działań liczba zarejestrowanych partnerów SIR przekroczyła 250 osób/podmiotów.

SIR będzie również wspierać dalszy rozwój współpracy pomiędzy doradcami a jednostkami badawczymi, poprzez realizację projektów, jak i pracę brokerów na rzecz **grup operacyjnych EPI (European Innovation Partnership)**. Rozpoczęto tworzenie baz danych w zakresie innowacji, dotyczących: operacji realizowanych przez Grupy Operacyjne EPI, prac naukowo-badawczych oraz dobrych praktyk.

OBSZAR VII GOSPODARKA ZIEMIĄ I NIERUCHOMOŚCIAMI ROLNYMI SKARBU PAŃSTWA

■ Opracowanie ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego

W MRiRW opracowany został projekt ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw, który 8 stycznia 2016 r. skierowany został do konsultacji społecznych oraz uzgodnień międzyresortowych. 11 lutego 2016 r. projekt ten został przyjęty przez Stały Komitet Rady Ministrów, a następnie w 23 lutego 2016 r. przez Radę Ministrów. 4 marca 2016 r. projekt ustawy trafił do Sejmu RP. **14 kwietnia 2016 r. Sejm RP uchwalił ustawę o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw, która weszła w życie 30 kwietnia 2016 r.**

Głównym celem ustawy jest realna ochrona polskiej ziemi przed niekontrolowanym wykupem. Obowiązująca ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2012 r. poz. 803, z późn. zm.) w dotychczasowym brzmieniu, a także, uchwalona w poprzedniej kadencji Sejmu,

ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. poz. 1433), ochrony takiej nie zapewniają.

Ustawa przewiduje:

- wstrzymanie sprzedaży nieruchomości, wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w okresie 5 lat od dnia wejścia w życie ustawy, z wyłączeniem m.in. nieruchomości Zasobu, przeznaczonych na inne cele, niż rolne, położonych w granicach specjalnych stref ekonomicznych, domów, lokali mieszkalnych oraz o powierzchni do 2 ha;
- Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, na wniosek Prezesa ANR, będzie mógł wyrazić zgodę na sprzedaż innych nieruchomości, jeśli będą za tym przemawiać względy społeczno-gospodarcze;
- zmianę ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, zgodnie z którą:
✓ **nabywcami nieruchomości rolnych mogą być co do zasady tylko rolnicy indywidualni (tj. rolnicy posiadający kwalifikacje rolnicze, prowadzący**

osobiście co najmniej przez 5 lat gospodarstwo rolne o powierzchni nie przekraczającej 300 ha użytków rolnych i zamieszkujący w tym gospodarstwie,

Głównym celem ustawy o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw jest realna ochrona polskiej ziemi przed niekontrolowanym wykupem

- ✓ ograniczenia te nie mają zastosowania do nabycia nieruchomości rolnych przez jednostki samorządu terytorialnego, Skarb Państwa, kościelne osoby prawne i związki wyznaniowe oraz osoby bliskie zbywcy (tj. zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, osób przysposabiających i przysposobionych),
- ✓ za zgodą Prezesa Agencji, wyrażoną w drodze decyzji administracyjnej, od której odwołanie przysługuje do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi, nieruchomości rolne mogą nabyć także inne podmioty, dające gwarancję należytego prowadzenia działalności rolniczej, jeśli jednocześnie w wyniku nabycia nie dojdzie do nadmiernej koncentracji gruntów rolnych,
- ✓ **zakazane jest zbycie lub oddanie nieruchomości rolnej w posiadanie innemu podmiotowi bez zgody sądu przez okres 10 lat od dnia jej nabycia,**
- ✓ ANR przysługuje prawo pierwokupu akcji lub udziałów w spółkach prawa handlowego, będących właścicielami nieruchomości rolnych,
- ✓ w przypadku zmiany współnika lub przystąpienia nowego współnika do spółki osobowej, która jest właścicielem nieruchomości rolnej, Agencja działająca na rzecz Skarbu Państwa, może złożyć oświadczenie o nabyciu tej nieruchomości za zapłatą równowartości pieniężnej;
- przepisy o kształtowaniu ustroju rolnego nie mają zastosowania do tych gruntów rolnych, które:
 - ✓ w dniu 30 kwietnia 2016 r. na mocy ostatecznych decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu przeznaczone są na cele inne niż rolne,
 - ✓ w dniu 30 kwietnia 2016 r. nie przekraczają powierzchni 0,5 ha i są zajęte pod budynki mieszkalne oraz budynki budowlane i urządzenia niewykorzystywane

obecnie do produkcji rolniczej, wraz z gruntami do nich przyległymi, umożliwiającymi ich właściwe wykorzystanie oraz zajętyymi na urządzenie ogródka przydomowego (tzw. siedliska),

- ✓ w planach zagospodarowania przestrzennego przeznaczone są na cele inne niż rolne,
 - ✓ mają powierzchnię mniejszą niż 0,3 ha;
 - zmianę ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, zgodnie z którą:
 - ✓ **nieruchomości rolne Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w pierwszej kolejności będą wydierżawiane albo sprzedawane na powiększenie lub utworzenie gospodarstw rodzinnych,**
 - ✓ **wydierżawianie i sprzedaż nieruchomości Zasobu będzie odbywać się przede wszystkim w drodze przetargów ograniczonych, organizowanych dla rolników indywidualnych, zamierzających powiększyć swoje gospodarstwa rodzinne albo dla osób posiadających kwalifikacje rolnicze, zamierzających utworzyć gospodarstwo rodzinne,**
 - ✓ Agencja może organizować przetargi ograniczone ofertowe, w których cena nie będzie stanowić kryterium wyboru oferty, co oznacza, że nieruchomość nabywana będzie po cenie wcześniej ustalonej przez rzeczoznawcę, powiększoną o koszty przygotowania nieruchomości do sprzedaży,
 - ✓ **w przetargach tych będą mogły również brać udział osoby poniżej 40 roku życia, które nie są rolnikami indywidualnymi, gdyż nie spełniają tylko wymogu 5-letniego okresu osobistego prowadzenia gospodarstwa rolnego, a którym umożliwi to powiększenie gospodarstwa.**
 - ✓ w celu zwiększenia podaży gruntów Zasobu na powiększanie i tworzenie gospodarstw rodzinnych ustawa zakłada, że osoba, która nabyła łącznie kiedykolwiek z Zasobu 300 ha użytków rolnych lub w wyniku nabycia powierzchnia jej gospodarstwa przekroczy 300 ha użytków rolnych, nie może uczestniczyć w przetargu. W tym celu zmniejszono również limit nabywanych gruntów Zasobu z 500 ha do 300 ha użytków rolnych.
 - ✓ zniesiono pierwszeństwa w nabyciu gruntów Zasobu, przysługujące byłym właścicielom nieruchomości i ich spadkobiercom.
- Pomimo, że uchwalona ustawa o wstrzymaniu sprzedaży nieruchomości Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw chroni przed spekulacjami na rynku nieruchomości rolnych, **zachodzi potrzeba kompleksowego uregulowania zasad obrotu nieruchomościami rolnymi, jak rów-**

niez zagospodarowania tych nieruchomości. Przewiduje się, że w terminie około 2 lat przygotowany zostanie projekt ustawy, który powinien regulować m.in.:

- nabywanie nieruchomości rolnych na podstawie wszelkich zdarzeń prawnych, w tym m.in. sąsiedzkie prawo pierwokupu oraz uregulowanie statusu następcy prawnego gospodarstwa rolnego w sytuacji dziedziczenia tego gospodarstwa;
- kształtowanie ustroju rolnego;
- scalanie i wymianę nieruchomości rolnych;
- gospodarowanie Zasobem Własności Rolnej Skarbu Państwa.

■ Opracowanie rozwiązań prawnych dotyczących dzierżawy

W najbliższym czasie w MRiRW podjęte zostaną także prace nad opracowaniem rozwiązań prawnych dotyczących dzierżawy rolniczej. Ze względu na specyfikę produkcji rolnej (cykliczność produkcji, zależność od pór roku, jakości gleby, uwarunkowań klimatycznych itp.), również treść stosunku dzierżawy nieruchomości rolnych wymaga szczególnego uregulowania. **Istnieje m.in. potrzeba umocnienia pewności i trwałości pozycji prawnej dzierżawcy, jako producenta rolnego.** Obecna regulacja dzierżawy w k.c. wydaje się nie spełniać wymienionych postulatów. Umocnienie pewności i trwałości pozycji prawnej dzierżawcy, jako producenta rolnego, przy równoczesnym poszanowaniu żywotnych interesów wydzierżawiającego, którym najczęściej jest właściciel gruntu, powinny stanowić istotę przyszłych rozwiązań prawnych, regulujących umowę dzierżawy nieruchomości rolnych.

W przyszłych rozwiązaniach prawnych, ze względu na bezpieczeństwo obrotu, należy wprowadzić obowiązek zawierania umów dzierżawy w formie pisemnej z podpisem notarialnie poświadczonym albo w formie aktu notarialnego w zależności od długości okresu obowiązywania umowy. Konieczne będzie zdefiniowanie na nowo praw i obowiązków stron umowy dzierżawy rolniczej, ze szczególnym uwzględnieniem określenia tych nakładów, które obciążają dzierżawcę oraz tych, które obciążają wydzierżawiającego.

W toku prac nad przyszłymi rozwiązaniami rozważania będzie wymagało wprowadzenie obowiązku protokolarnego przekazania przedmiotu dzierżawy, jak również jego zwrotu w tej formie po zakończeniu stosunku dzierżawy, wprowadzenie szczegółowych zasad płatności oraz ustalania czynszu dzierżawnego, w tym możliwości corocznej waloryzacji tego czynszu oraz szczegółowe ustalenie zasad i terminów zakończenia umowy dzierżawy. Zasadnym wydaje się wskazanie przypadków, w których dopuszczalne byłoby przeniesienie praw i obowiązków ze stosunku dzierżawy rolniczej na osoby trzecie,

jak również wprowadzenie prawa pierwszeństwa ponownego zawarcia umowy dzierżawy przez dotychczasowego dzierżawcę w przypadku jej wygaśnięcia.

Wspomniane powyżej prawo powinno przysługiwać dzierżawcy, jeżeli w ciągu roku od dnia wygaśnięcia dotychczasowej umowy, nieruchomość zostanie ponownie zaoferowana do wydzierżawienia.

■ Scalanie gruntów

Przygotowany został **projekt** zmiany ustawy z dnia 26 marca 1982 r. o *scalaniu i wymianie gruntów* (Dz. U. z 2014 r. poz. 700, z późn. zm.). Przedstawione zmiany przyczynią się do usprawnienia prowadzenia postępowań scaleniowych, w tym głównie do ich przyspieszenia, nie wpływając jednocześnie na postępowania realizowane w ramach PROW 2014-2020. Ponadto, proponowane przepisy spowodują włączanie się inwestorów, realizujących inwestycje celu publicznego, w finansowanie scaleń gruntów w przypadku, gdy ich działalność spowoduje znaczne pogorszenie ukształtowania rozłogu gruntów gospodarstw rolnych.

W celu promocji najlepszych rozwiązań w zakresie scaleń gruntów, zarówno pod względem gospodarczym, technicznym i organizacyjnym, organizowany jest corocznie ogólnopolski konkurs jakości prac scaleniowych, połączony z seminarium o zasięgu ogólnokrajowym, w ramach którego przyznawane są nagrody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W 2015 r. zaplanowano środki w wysokości 40 tys. zł.

Przygotowane zostały zmiany legislacyjne, które przyczynią się do usprawnienia prowadzenia postępowań scaleniowych, w tym głównie do ich przyspieszenia

W najbliższym czasie planuje się zorganizowanie **szkolenia dla pracowników urzędów wojewódzkich nt. Rola wojewody w postępowaniu scaleniowym** (czerwiec 2016 r.). W trakcie szkolenia zaprezentowane zostaną wzorcowe projekty decyzji i innych aktów administracyjnych, wydawanych przez organy I i II instancji w postępowaniu scaleniowym/wymiennym. Pozwoli to na takie prowadzenie postępowań scaleniowych, aby nie narażać organów admini-

stracji na uchylanie wydawanych przez nie aktów przez sądy administracyjne, co mogłoby w konsekwencji prowadzić do niewykorzystania środków wspólnotowych przeznaczanych na takie cele.

■ Uporządkowanie rozwoju przestrzennego wsi

Obecnie w Sejmie RP trwają prace nad poselskim projektem ustawy o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych (druk Nr 283), opracowany przez Posłów z Klubu „Prawo i Sprawiedliwość”. Projekt ustawy przewiduje zwolnienie z obowiązku stosowania przepisów tej ustawy w odniesieniu do gruntów rolnych, stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast. Zgodnie z intencją projektodawcy proponowana zmiana ma na celu przywrócenie przepisu art. 5b ustawy, który został uchylony ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2014 r. poz. 1101). Zrozumiałym jest, że potrzeby rozwojowe uzasadniają daleko idące uproszczenie procedur przeznaczania gruntów rolnych na cele nierolnicze – pod zainwestowanie. Konieczne są jednak zmiany systemowe, które z jednej strony ułatwią samorządom uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz finansowanie ich skutków, a z drugiej strony zmobilizują samorzady do realizacji tego typu zadań. Obecnie, na podstawie przepisów art. 7 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2015 roku, poz. 909 z późn. zm.), Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wyraża zgodę na przeznaczenie na cele nierolnicze, do projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I-III, położonych na obszarach wiejskich. **W okresie sprawozdawczym do Ministra Rolnictwa wpłynęło 301 wniosków wójtów (burmistrzów) w sprawie wyrażenia zgody na przeznaczenie na cele nierolnicze gruntów rolnych klas I-III w ramach opracowywanych projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.** Wnioskami objęto powierzchnię 4136 ha gruntów rolnych klas I-III, położonych poza granicami administracyjnymi miast. Po rozpatrzeniu wniosków Minister Rolnictwa wyraził zgodę na przeznaczenie na cele nierolnicze 1649 ha z wnioskowanych gruntów rolnych klas I-III i odmówił wyrażenia takiej zgody na przeznaczenie 2487 ha gruntów rolnych tych klas.

■ Wylimitowanie nadużyć, polegających na pobieraniu płatności za bezumownie użytkowane grunty ANR

Ustawą z dnia 9 marca 2016 r. o zmianie ustawy o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego

oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 337) wprowadzono obowiązek posiadania na dzień 31 maja danego roku tytułu prawnego do gruntów Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, do których rolnik ubiega się o płatności. W konsekwencji Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi przygotował zmianę rozporządzeń wykonujących ww. przepisy:

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, przewiduje zwolnienie z obowiązku stosowania przepisów tej ustawy w odniesieniu do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne, położonych w granicach administracyjnych miast

- rozporządzenie z dnia 14 marca 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych wymagań, jakie powinny spełniać wnioski w sprawach dotyczących płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz.U. poz. 348);
- rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania Płatności dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami, objętego PROW na lata 2014-2020;
- rozporządzenie z dnia 21 kwietnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania Działanie rolno-środowiskowo-klimatyczne, objętego PROW na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 589);
- rozporządzenie z dnia 25 kwietnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania Program rolnośrodowiskowy, objętego PROW na lata 2007-2013 (Dz. U. poz. 609);
- rozporządzenie z dnia 26 kwietnia 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania Rolnictwo ekologiczne, objętego PROW na lata 2014-2020 (Dz. U. poz. 610).

Ponadto, trwają prace nad zmianą rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie warunków oraz trybu udostępniania danych, przechowywanych w rejestrach i ewidencjach, prowadzonych na podstawie odrębnych przepisów.

Rozmowa z Danielem Obajtkiem,
Prezesem Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Moim celem jest gruntowna reforma ARiMR

Jaką sytuację Pan zastał, gdy pod koniec 2015 r. objął stanowisko prezesa ARiMR?

Sytuacja, jaką zastałem była katastrofalna, wskazywała na to, że poprzednie kierownictwo bardziej zajmowało się polityką i kolejnymi kampaniami wyborczymi, niż pracą w Agencji na rzecz beneficjentów. System informatyczny na kampanię 2015 r. został zamówiony w styczniu i miał być wykonany w październiku. Ten termin nie został dotrzymany. Poprzedni prezes ARiMR podpisał więc aneks do tej umowy, przedłużając czas na wykonanie systemu. Zwracało na to uwagę nawet ówczesne kierownictwo MRiRW. Gdyby nie decyzje nowego kierownictwa Agencji, wypłaty dopłat bezpośrednich rozpoczęłyby się dopiero w marcu. Nam udało się to wcześniej, ponieważ niezależnie od tego, jaka opcja polityczna rządzi, rolnicy powinni dostać należne im środki w terminie. Bo to na rzecz polskich rolników pracuje cała Agencja.

Jak udało się pokonać problemy z systemem informatycznym?

Nie czekaliśmy na dokończenie całego systemu, ale odbieraliśmy go „kawałek po kawałku”, realizując

kolejne wypłaty. To jest bardzo skomplikowany system, nawet bardziej niż ten ZUS-u. Trzeba było również szybko rozpocząć prace nad kampanią 2016 r. Przygotowania do niej były opóźnione o jakieś pół roku, a pierwsze nabory rozpoczynały się już w marcu. Konieczne były odważne decyzje, wzmocnienie Departamentu Informatyki. To była walka z czasem. Dzięki niesłychanej wytrwałości, głównie pracowników Biur Powiatowych ARiMR, udało się nadrobić zaległości w płatnościach.

Po objęciu stanowiska zlecił Pan również audyt całej instytucji.

Raport NIK z 2013 r., który mówił o funkcjonowaniu ARiMR, był dla mnie szokujący. Negatywne wnioski płynęły także z kontroli, jaką w Agencji przeprowadziła kancelaria premiera w 2013 r. To był impuls do przygotowania audytu. Zalecenia NIK nie były wdrażane. Audyt przeprowadziła niezależna firma. Ujawniona skala nieprawidłowości i nieuczciwości poprzedniego kierownictwa ARiMR okazała się niesamowita. Ponad 280 mln zł nagród, 36 mln zł na promocję, prawie 54 mln zł na szkolenia. To nie było tak, jak twierdzą niektórzy, że

tak wysoka kwota została skierowana na nagrody dla 11 tys. pracowników. Tylko niektórzy otrzymywali nagrody i to wysokie, w szczególności kierownictwo w Centrali ARiMR i w Oddziałach Regionalnych. Z kolei opóźnienia w budowie systemu informatycznego kosztowały Agencję 114 mln zł, choćby przez to, że Biura Powiatowe nie mogły rozpatrzyć wniosków bez tego systemu.

W jaki sposób Pan wprowadza zalecenia, które płyną z audytu?

Jedną z pierwszym i priorytetowych decyzji było wprowadzenie oszczędności w budżecie ARiMR. Ograniczyliśmy wydatki na szkolenia o ok. 1,3 mln zł. Wstrzymana została wypłata nagród na kwotę 1 mln zł. O 8 mln zł ograniczone zostały nagrody. Łączna suma oszczędności sięgnęła 15 mln zł. Obniżone zostały także wydatki na działalność promocyjną. Największą promocją dla ARiMR jest sytuacja, w której rolnik jest kompetentnie obsłużony w każdym Biurze Powiatowym Agencji, a nie miliony wydane na spoty reklamowe czy kosztowne gadżety. Na każdym spotkaniu z pracownikami Biur Powiatowych proszę o indywidualne podejście

do beneficjentów. Za drobne błędy w składanych wnioskach nie trzeba od razu nakładać kar administracyjnych. Można telefonicznie zwrócić się do rolnika z prośbą o skorygowanie pomyłki. Od objęcia stanowiska prezesa ARiMR odwiedziłem już prawie wszystkie województwa i rozmawiałem z pracownikami większości BP Agencji. Powtarzam, że naszym głównym punktem odniesienia powinien być właśnie rolnik. Nie boję się także czasami trudnych pytań moich pracowników. Zdecydowałem się na takie spotkania chyba jako pierwszy z szefów ARiMR. Nie wydaliśmy miliona złotych na gadzety, takie jak spinki do mankietów, skórzane portfele, paski czy notatniki. Za tę kwotę postanowiliśmy zakupić zestawy edukacyjne dla przedszkoli w biedniejszych regionach Polski. Każdy z takich zestawów wart jest ok. 3 tys. zł i będzie pomagał w rozwoju dzieciom, mam nadzieję – przyszedł rolnikom.

Czy planowane są uproszczenia w składaniu wniosków? W jaki sposób można pomóc rolnikom przy wypełnianiu tych formularzy?

Powołałem specjalny zespół, który pracuje nad uproszczeniami we wnioskach. Chcielibyśmy je wpro-

wadzić już w kampanii 2017 r. Nie chcemy, by rolnikowi wylatywała z koperty „cegła” w postaci grubego formularza. Ten dokument powinien być prosty do wypełnienia. Rolnik ma dostatecznie dużo zajęć.

Ułatwieniem dla rolników jest także zaprezentowany na początku roku harmonogram PROW 2014-2020?

Wcześniej, gdy ogłaszane były nabor, beneficjenci nie mieli czasu dobrze przygotować się do składania wniosków, np. uzyskać pozwolenia na budowę i innych niezbędnych dokumentów. Harmonogram naborów w ramach PROW 2014-2020 okazał się sku-

► Pracownikom Agencji powtarzam, że naszym głównym punktem odniesienia powinien być rolnik

tecznym narzędziem. Pozwala także lepiej zaplanować prace w gospodarstwie. Dzięki harmonogramowi każdy rolnik już w styczniu wiedział, kiedy i jakie nabor, zostaną ogłoszone. Mógł się do nich dobrze przygotować. W ubiegłym roku, w ramach naboru wniosków na modernizację

gospodarstw rolnych, złożono ich około 3 tys., a w tym roku jest to ponad 30,5 tys. wniosków.

■ Jak przebiegła kampania 2016 r.?

Do ostatniej chwili nie wiedzieliśmy, czy Komisja Europejska wydłuży termin na składanie wniosków o płatności bezpośrednie w tegorocznej kampanii, o co zabiegał polski rząd, głównie Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krzysztof Jurgiel. ARiMR przeprowadziła dużą kampanię informacyjną, w której namawialiśmy rolników, by jak najwcześniej składali wnioski. To umożliwia ich sprawną weryfikację i pozwala rolnikom poprawić w terminie ewentualne błędy, bez narażania się na sankcje finansowe. Ostatecznie KE zdecydowała się na wydłużenie terminu, co dało rolnikom dodatkowy miesiąc. Apeluje do rolników, by jak najliczniej składali wnioski

w kolejnych naborach ogłoszonych przez ARiMR, by korzystali z pieniędzy z UE. Jeśli te środki dobrze wykorzystamy, będzie to z pożytkiem nie tylko dla rolnictwa, ale i całej gospodarki.

■ Pana dalsze plany i pomysły na kierowanie ARiMR?

Reformujemy strukturę Agencji, połączyliśmy departamenty. Tworzymy również wydział zamiejscowy Departamentu Informatyki w Lublinie. Poszukujemy lokalizacji i rozpoczynamy rekrutację. Do końca 2016 r. chcemy zatrudnić około 30 wysokiej klasy specjalistów, a w 2017 r. kolejnych 40 osób. Naszym celem jest, by system informatyczny, który obsługuje płatności bezpośrednie, był stabilny i by ARiMR mogła go sama utrzymywać i modyfikować. Moim priorytetem jest gruntowna reforma Agencji tak, by pieniądze szły do rolników, procedury były sprawniejsze, szybsze, a każdy

rolnik, przychodząc do BP, wiedział, że uzyska tam konkretną informację oraz sprawną i kompetentną pomoc. Jeśli nasi beneficjenci zauważają jakieś nieprawidłowości w działaniach ARiMR na poszczególnych szczeblach, proszę ich, by nie bali się takich sytuacji zgłaszać, choćby w korespondencji do Centrali Agencji. Żadnego listu nie pozostawimy bez odpowiedzi.

Niewykluczone jest połączenie rządowych agencji odpowiedzialnych za rolnictwo. Są plany, by ARiMR przejęła część zadań Agencji Rynku Rolnego.

ARiMR jest największą z agencji rolnych w Polsce. Mamy dużą sieć biur powiatowych, które mogą przejąć niektóre obowiązki Agencji Rynku Rolnego. Podobnie, jak w przypadku uproszczeń przy składaniu wniosków, chcemy, by rolnicy mieli ła-

twiej, oszczędzali swój cenny czas i mogli różne sprawy załatwić w jednym miejscu, a nie biegali po urzędach. Zalecenia UE są takie, by w poszczególnych krajach była jedna agencja płatnicza. To jest moja koncepcja, którą prezentowałem m.in. Ministrowi Rolnictwa i Rozwoju Wsi, któremu agencje rolne podlegają oraz Prezes Rady Ministrów.

Modernizacja gospodarstw rolnych

Ekspert wyjaśnia wątpliwości

Czy istnieje możliwość wykorzystania, w ramach typu operacji Modernizacja gospodarstw rolnych PROW 2014-2020, premii przyznanej w ramach działania 112 „Ułatwienie startu młodym rolnikom” PROW 2007-2013 lub operacji typu „Premie dla młodych rolników” PROW 2014-2020?

Nie ma możliwości finansowania kosztów kwalifikowalnych inwestycji, realizowanych w ramach „Modernizacja gospodarstw rolnych” PROW 2014-2020 z innych środków publicznych. Zatem nie można wykorzystać w tym celu premii dla młodych rolników, przyznanych w ramach programu PROW na lata 2007-2013, jak i 2014-2020. Podstawa prawna: § 4 ust. 1 pkt 5 Rozporządzenia MRiRW z dnia 21 sierpnia 2015 r. (Dz.U., poz. 1371 z późn. zm.).

Kiedy wnioskodawca może otrzymać punkty za uczestnictwo w grupie lub organizacji producentów?

Punkty za członkostwo w grupie producentów rolnych lub organizacji producentów przyznawane są wówczas, gdy dana grupa lub organizacja jest wpisana do rejestru, prowadzonego przez Dyrektora terenowej jednostki Agencji Rynku Rolnego. Uregulowane jest to w przepisach dotyczących grup producentów i organizacji producentów.

Beneficjent, który skorzystał z dofinansowania w ramach PROW 2007-2013 i między innymi założył sad, w naborze 2014-2020 również chce uzyskać wsparcie na założenie sadu, jednak na innych działkach, niż w ramach naboru przeprowadzonego w ramach PROW 2007-2013. Czy na realizację takiej inwestycji można otrzymać pomoc, zwłaszcza w kontekście zapisu rozporządzenia, które mówi, że nie można sfinansować nabycia maszyn tego samego rodzaju lub przeznaczenia, jak rzeczy nabyte w ramach PROW 2007-2013?

Czy zapis ten należy odnieść wyłącznie do środków ruchomych (maszyn, urządzeń)?

Zakładanie sadów lub plantacji krzewów owocowych, gatunków owocujących efektywnie dłużej niż 5 lat, w tym koszty zakupu materiału szkółkarskiego, może być kosztem kwalifikowalnym, gdy taki sad powstał w ramach PROW 2007-2013. Regulacja, zabraniająca zakupu ze środków PROW 2014-2020 maszyn, czy urządzeń tego samego rodzaju, jak nabyte w ramach PROW 2007-2013, nie dotyczy bowiem zakładania sadów i np. inwestycji w budynki. Regulacja prawna: § 7 ust. 2 pkt. 2 ww. rozporządzenia MRiRW.

Czy możliwe jest jednoczesne – w tym samym roku – ubieganie się przez rolnika o przyznanie dofinansowania w ramach „Premii dla młodych rolników” oraz „Modernizacji gospodarstw rolnych”?

Jest możliwe złożenie w jednym roku wniosku na „Modernizację go-

spodarstw rolnych” oraz na „Premie dla młodych rolników”, pod warunkiem, że zainteresowany spełnia warunki przyznania pomocy, obowiązujące w tych działaniach. Należy podkreślić, że w przypadku „Modernizacji gospodarstw rolnych” – działania finansowanego w ramach PROW 2014-2020, wsparcie może otrzymać rolnik lub kilku rolników wspólnie składających wnioski. Trzeba spełnić kryteria odnośnie powierzchni posiadanych gruntów rolnych (od 1 ha do 300 ha), wielkości ekonomicznej gospodarstwa (od 10 tys. do 200 tys. euro) oraz wykazać przychód w wysokości 5 tys. zł z 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku.

Czy w ramach obszaru D można ubiegać się o dofinansowanie budowy wiaty na siano, i czy ewentualnie wiaty ta może być wykorzystywana jako garaż dla maszyn rolniczych?

Można uznać, że wydatki, związane z zakupem lub budową wiaty na magazyn paszowy, kwalifikują się do dofinansowania. Jednak trzeba pamiętać, że istotna, z punktu ubiegania się o wsparcie, jest funkcja, jaką będzie spełniała wiaty w procesie produkcji rolniczej. Taki budynek gospodarczy musi być ściśle związany z prowadzoną działalnością rolniczą i wykorzystywany do produkcji rolnej prowadzonej w gospodarstwie. Czyli dofinansowanie można otrzymać do budowy budynków np. służących do przygotowania produktów do sprzedaży, natomiast nie może być to np. wiaty-garaż, wykorzystywany do przechowywania maszyn lub urządzeń. Gabaryty takiego budynku muszą odpowiadać wielkości produkcji roślinnej i zwierzęcej, a także sposobowi kon-

serwowania pasz oraz skarmiania nimi zwierząt. Zatem wsparciem mogą zostać objęte koszty zakupu czy budowy wiaty o ile operacja, oprócz zapewnienia odpowiedniego wzrostu współczynnika GVA (wartość dodana) w gospodarstwie, przyczyni się

darstwo od rolnika, który korzystał z pomocy na „Modernizację gospodarstw rolnych” w ramach PROW 2007-2013. W przypadku, gdy następcą lub nabywcą przejął gospodarstwo po upływie 5-letniego okresu związania z celem, określonym

Regulacja, zabraniająca zakupu ze środków PROW 2014-2020 maszyn czy urządzeń tego samego rodzaju, jak nabyte w ramach PROW 2007-2013, nie dotyczy zakładania sadów i np. inwestycji w budynki

do osiągnięcia celu, i jako całość będzie spełniała pozostałe wymagania, określone w przepisach. Podstawa prawna: § 7 ust. 1 oraz § 9 ust. 1 Rozporządzenia MRiRW z dnia 21 sierpnia 2015 r. (Dz. U., poz. 1371 z późn. zm.).

Czy następca lub nabywca gospodarstwa rolnego może zakupić w ramach „Modernizacji gospodarstw rolnych”, finansowanej z PROW 2014-2020, maszyny tego samego rodzaju lub przeznaczenia, co rzeczy nabyte w ramach PROW 2007-2013 przez rolnika sprzedającego gospodarstwo?

Wszystko zależy od tego, kiedy następcą czy nabywcą przejął gospo-

w umowie o przyznaniu pomocy w ramach PROW 2007-2013, wówczas będzie mógł ubiegać się o wsparcie z PROW 2014-2020 na zakup maszyn i urządzeń tego samego rodzaju, jak te dofinansowane z PROW 2007-2013.

Natomiast w przypadku, gdy następcą lub nabywcą przejął omawiane gospodarstwo wraz ze zobowiązaniami, wynikającymi z umowy o przyznaniu pomocy, zawartej w ramach PROW 2007-2013, nie będzie mógł otrzymać wsparcia w ramach „Modernizacji gospodarstw rolnych” PROW 2014-2020 na zakup tego samego rodzaju lub przeznaczenia maszyn i urządzeń, co zakupione w ramach PROW 2007-2013.

Premie dla młodych rolników

Ekspert wyjaśnia wątpliwości

Czy jest dostępna lista sprzętu rolniczego, który można zakupić w ramach premii dla młodych rolników? Czy rolnik może dokonywać zakupów w krajach UE?

Przepisy prawne, w odniesieniu do planowanych zakupów sprzętu, nie zawierają delegacji dla ARiMR do przygotowania listy sprzętu, który można zakupić w ramach premii dla młodego rolnika. Zakupów dokonywać można zarówno w Polsce, jak i – zgodnie z zasadą swobody przepływu usług i kapitału – w państwach UE.

Czy, jeżeli w gospodarstwie tylko jedna uprawa (a nie wszystkie) prowadzona jest metodami ekologicznymi i w przyszłości stanie się produktem certyfikowanym, możliwe jest uzyskanie 4 punktów rankingowych z tego tytułu?

Przepisy, dotyczące rolnictwa ekologicznego, pozwalają na prowadzenie w jednym gospodarstwie produkcji ekologicznej i konwencjonalnej pod warunkiem, że występuje możliwość jednoznacznego rozdzielenia certyfikowanego produktu ekologicznego od produktu konwencjonalnego (ta sama roślina może być tylko albo ekologiczna, albo konwencjonalna). Produkt ekologiczny musi być produktem końcowym. Z punktu widzenia przepisów dotyczących operacji „Premie dla młodych rolników” nie ma wymogu odnośnie minimalnej powierzchni upraw ekologicznych, ważne, aby produkt był uznany za ekologiczny w świetle przepisów dotyczących rolnictwa ekologicznego.

Czy plan nawozowy, który zostanie zadeklarowany we wniosku o przyznanie pomocy, musi być wykonany przez jeden rok, kilka lat czy cały okres trwania 5-cio letniego zobowiązania? Jak często należy przeprowadzać badania gleby?

Młody rolnik, który zadeklarował przygotowanie i stosowanie planu nawozowego, musi posiadać i wykonywać plan nawozowy co najmniej od okresu docelowego realizacji biznesplanu do upływu 5 lat od wypłaty pierwszej raty pomocy. Zalecane jest, aby plan nawozowy był opracowany i stosowany od pierwszego sezonu wegetacyjnego, objętego realizacją biznesplanu. Kopia planu nawozowego oraz kopia wyników chemicznej analizy gleby musi stanowić załącznik do wniosku o płatność drugiej raty pomocy. Plan nawozowy powinien być sporządzony przez doradcę. Aby udokumentować stosowanie planu nawozowego beneficjent powinien prowadzić wykaz działań agrotechnicznych (prace wykonywane na poszczególnych działkach rolnych), podając nazwę oraz ilość zastosowanego nawozu pod poszczególne uprawy. Co roku, na podstawie bilansu azotu oraz chemicznej analizy gleby, w których określone są dawki N, P, K, Mg i potrzeby wapnowania, należy opracować i stosować plan nawożenia gruntów ornych (nie dotyczy to sadów). Wyniki chemicznej analizy gleby najczęściej ważne są 4 lata. Podstawa prawna: § 16 ust. 2 pkt 5 lit. a tiret drugie rozporządze-

nia do planu nawozowego, o którym mowa w załączniku nr 2 do rozporządzenia dot. „Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego” objętego PROW na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 415 z późn. zm.)

Czy do stażu pracy można wliczyć okres przepracowany na gospodarstwie rodziców? Czy można ten staż potwierdzić oświadczeniem rodziców?

Za staż pracy w rolnictwie uznawany jest okres, liczony do dnia złożenia wniosku o przyznanie pomocy, w którym wnioskodawca:

- podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie jako rolnik lub domownik, lub ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności rolniczej w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej lub państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA);
 - był zatrudniony w gospodarstwie rolnym na podstawie umowy o pracę, na stanowisku związanym z prowadzeniem produkcji rolnej.
- Zatem okres pracy w gospodarstwie rodziców można wliczyć do stażu pracy tylko wtedy, jeśli wnioskodawca był ubezpieczony jako domownik, co potwierdzi zaświadczeniem z KRUS o okresie objęcia tym ubezpieczeniem. Podstawa prawna: § 5 ust. 4 Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania, wypłaty oraz zwrotu pomocy finansowej

na operacje typu „Premie dla młodych rolników” w ramach poddziałania „Pomoc w rozpoczęciu działalności gospodarczej na rzecz młodych rolników” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 982 z późn. zm.).

Czy można ubiegać się o kredyt preferencyjny z linii MRcsk przed złożeniem wniosku o premię dla młodego rolnika?

Samo wystąpienie o udzielenie kredytu preferencyjnego na utworzenie nowego gospodarstwa, jak również podpisanie umowy kredytu jeszcze nie świadczą o pełnieniu przez kredytobiorcę kierowniczej roli w gospodarstwie i nie eliminują go z możliwości uzyskania pomocy dla młodych rolników. Istotne jest, aby po podpisaniu umowy kredytu, a przed złożeniem wniosku o przyznanie premii dla młodych rolników, ubiegający się o tę pomoc nie dokonał żadnej innej czynności wskazującej na pełnienie przez niego funkcji kierowniczej w nabytym gospodarstwie.

Należy jednak pamiętać, że kwota pomocy, określona w umowie kredytu oraz premia dla młodych rolników nie mogą łącznie przekroczyć równowartości 70 tys. euro.

Czy, jeżeli zainteresowany wsparciem zobowiąże się do uzupełnienia wykształcenia w terminie 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji, przyznającej pomoc dla młodego rolnika, to w momencie składania wniosku zostaną mu doliczone punkty z tytułu posiadania kwalifikacji rolniczych?

Warunek kwalifikacji zawodowych uważa się za spełniony, jeżeli osoba, ubiegająca się o pomoc dla młodych rolników, posiada udokumentowane kwalifikacje w zawodach rolniczych na poziomie zasadniczej

szkoły zawodowej, szkoły średniej lub studiów pierwszego, drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich. Wówczas przyznawane są punkty, które mają wpływ na kolejności przysługiwania pomocy. Wyjątkowo dopuszcza się możliwość uzupełnienia wykształcenia w okresie 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji,

Zalecane jest, aby plan nawozowy był opracowany i stosowany od pierwszego sezonu wegetacyjnego objętego realizacją biznesplanu

jednak w takim przypadku nie można przyznać punktów z tytułu posiadania, wymaganych rozporządzeniem, kwalifikacji. Podstawa prawna: § 5 ust. 1 oraz Załącznik Nr 1 do Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 lipca 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 982 z późn. zm.).

Co w przypadku dziedziczenia, gdy np. syn składał wnioski o przyznanie dopłat na grunty po zmarłym ojcu. Jak wówczas liczony jest termin rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa? Czy syn ma szansę ubiegać się o pomoc dla młodych rolników?

W przypadku, gdy chodzi o dziedziczenie, wszystko zależy od tego, kiedy uprawomocniło się postanowienie sądu o stwierdzeniu nabycia

spadku lub kiedy został zarejestrowany przez notariusza akt poświadczenia dziedziczenia. Te właśnie zdarzenia uznawane są za dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa przez młodego rolnika (§ 4 ust. 2 pkt 2 Rozporządzenia MRiRW z dnia 13 lipca 2015 r. – Dz. U. z 2015 r. poz. 982 z późn. zm.). Jed-

nocześnie, jeżeli osoba stała się właścicielem gospodarstwa w wyniku dziedziczenia, to mogła np. złożyć wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich lub posiadać zwierzęta gospodarskie przed dniem rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa, ale nie wcześniej niż 5 lat przed dniem rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa (z § 4 ust. 4 ww. rozporządzenia)

Zatem osoba fizyczna, która stała się właścicielem lub weszła w posiadanie użytków rolnych w wyniku dziedziczenia i jednocześnie składała wnioski o dopłaty bezpośrednie nie wcześniej niż w okresie 5 lat poprzedzających dzień rozpoczęcia urzędowania gospodarstwa, może składać wniosek o przyznanie pomocy dla młodych rolników.

Rekompensaty dla rolników z woj. podlaskiego, którzy w 2016 roku zdecydowali się na rezygnację z chowu i hodowli trzody chlewnej

Rolnicy z woj. podlaskiego, którzy w 2016 roku zdecydowali się na rezygnację z chowu i hodowli trzody chlewnej, mogą starać się o rekompensaty.

Rolnicy z terenów objętych „Programem bioasekuracji”, którzy w 2016 roku zdecydowali się na całkowite zaprzestanie chowu i hodowli trzody chlewnej, mogą składać w biurach powiatowych ARiMR wnioski o przyznanie rekompensat. Wnioski takie są przyjmowane do 15 września.

O rekompensaty za nieprzerwane neutrzymywanie zwierząt z gatunku świnia (*sus scrofa*), objętych programem bioasekuracji, mogą starać się rolnicy z województwa podlaskiego z następujących powiatów:

- augustowskiego: gmina Lipsk;
- białostockiego: gminy Czarna Białostocka, Gródek, Supraśl, Wasilków, Michałowo i Zabłudów;
- sokólskiego: gminy Dąbrowa Białostocka, Janów, Krynki, Kuźnica, Nowy Dwór, Sidra, Sokółka i Szudziałowo;

- hajnowskiego: gminy Białowieża, Czyże, Hajnówka, Narew i Narewka.

Możliwość taka wynika z wejścia w życie 26 maja 2016 r. rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 11 maja 2016 r., zmieniającego rozporządzenie

w sprawie wprowadzenia „Programu bioasekuracji, mającego na celu zapobieganie szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń na lata 2015-2018” (Dz. U. z 2016 r., poz. 679).

Zdjęcie: A. Kubat

W związku z zapobieganiem szerzeniu się afrykańskiego pomoru świń, rolnicy z woj. podlaskiego, którzy zdecydowali się na rezygnację z chowu i hodowli trzody chlewnej w 2016 r., mogą starać się o rekompensaty

Biuletyn informacyjny nr 6/2016 (189). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książek przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Joanna Czapla, Waldemar Guba, Ewa Markowska-Bzducha, Justyna Matys, Dariusz Nieć, Krystian Poptawski, Bogusław Rzeźnicki, Karolina Dziewulska-Siwiek, Waldemar Sochaczewski, Aleksandra Szelaągowska, Agnieszka Szymańska.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Projekt graficzny: Paulina Furman, Artur Kubat. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na str. 1-39:** © Pantherstock / Photogenica, fotolia, archiwum MRiRW, archiwum ARiMR. **Zdjęcia na I str. okładki:** fotolia, © Pantherstock / Photogenica.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68, fax (22) 623 15 00.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa <http://www.minrol.gov.pl>; <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/biblioteka.html>;

ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 23 czerwca 2016 r.

Nakład: 8 000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

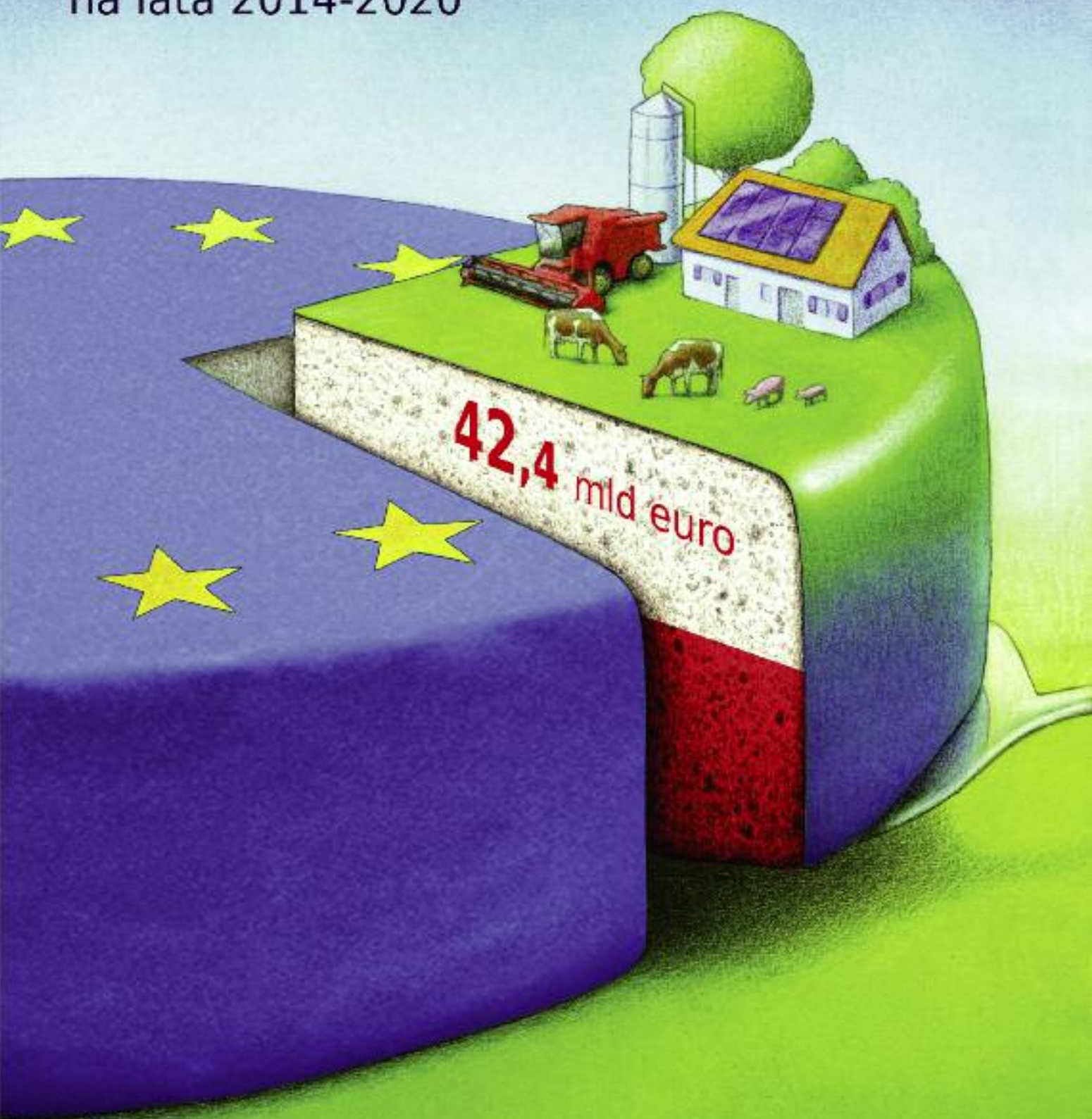
Program ROZWOJU Obszarów Wiejskich

na Lata 2014-2020

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Wspólna Polityka Rolna Unii Europejskiej na lata 2014-2020

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

Penet Komputer